

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Monitoring i ewaluacja działań rewitalizacyjnych

Prowadzenie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

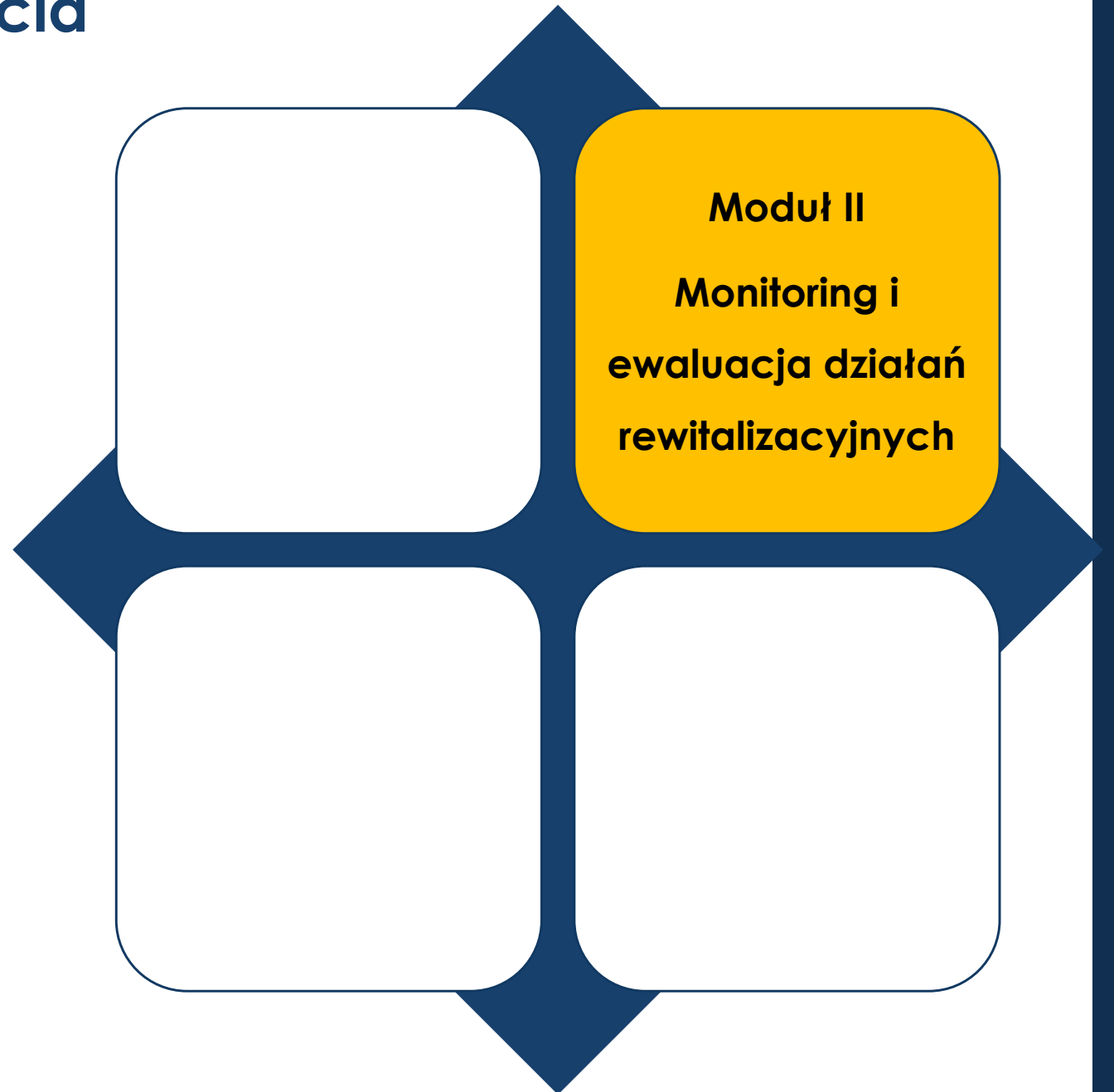

Szkolenie:

Monitoring i ewaluacja działań rewitalizacyjnych

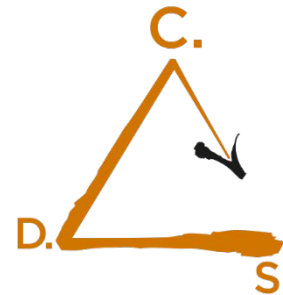
Struktura procesu wsparcia

- Jeden z elementów kompleksowego procesu wsparcia doradczo-szkoleniowego skierowanego dla przedstawicieli gmin z województwa lubelskiego w zakresie programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych.
- Zadanie jest realizowane przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Prowadzenie szkolenia i wsparcia doradczo-szkoleniowego

- Realizacja przez konsultantów Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa.
- Firma z ponad **20 letnim** doświadczeniem w realizacji programów rewitalizacji, strategii rozwój i szeregu innych dokumentów programowych dla polskich gmin, powiatów i regionów.
- Na przestrzeni tych lat pracowaliśmy dla ponad 150 polskich jednostek JST.

Centrum Doradztwa Strategicznego

Kontakt – doradztwo:

rewitalizacja@cds.krakow.pl

tel: 12 623 77 40, 12 623 77 85

Cele szkolenia:

- Zdobyć wiedzę na temat **systemu monitorowania i ewaluacji programów rewitalizacyjnych** oraz **warunków skutecznego monitorowania rewitalizacji i przeprowadzenia ewaluacji** procesów rewitalizacyjnych.
- Wyposażenie uczestników w kompetencje związane z **właściwym doбором wskaźników pomiaru efektów rewitalizacji** w odniesieniu do przedsięwzięć i celów ujętych w programie rewitalizacji wraz z odniesieniem do delimitacji.
- Poznanie **wpływu wyników monitoringu i ewaluacji na warunki realizacji programu rewitalizacji**.

Zakres tematyczny szkolenia

- zasady efektywnego systemu monitorowania
- monitorowanie realizacji przedsięwzięć i celów w programach rewitalizacji,
- monitorowanie realizacji programu a wskaźniki do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ewaluacja procesów rewitalizacji,
- narzędzia wsparcia gmin w monitorowaniu procesów rozwoju

Wprowadzenie do monitorowania i ewaluacji w polityce rozwoju

Monitoring – czym jest?

- Procedura **systematycznego sprawdzania i kontroli** czy dane przedsięwzięcie jest realizowane zgodnie z założeniami.
- Systematyczny monitoring jest **integralnym i nierozzerwalnym** elementem bieżącego zarządzania między innymi Gminnym Programem Rewitalizacji.

Po co monitoring?

- Pozwala **dostarczyć informacji** do oceny **postępu prowadzonych działań** oraz **weryfikacji tempa i kierunku zachodzących zmian**.
- Pokazuje **zgodność realizacji projektu z wstępnymi założeniami/planami** w aspekcie rzeczowym i finansowym.
- Pozwala na **efektywną koordynację zarządzania**, wzmacnia **odpowiedzialność i współpracę instytucjonalną**.
- **Optymalizuje wydatki**.
- Determinuje **decyzję o zmianach w polityce rozwoju**.

Ewaluacja (ocena) – po co?

- Pozwala sprawdzić czy projekt/program **odpowiada na zdiagnozowane potrzeby**, czy **osiąga zaplanowane cele** (rezultaty), czy **wprowadza trwałe zmiany**.
- Odnotowuje nie tylko bezpośrednie produkty działań, ale i **wyjaśnia relacje nakładów do uzyskanych efektów**, w odniesieniu do długofalowej perspektywy.
- Dostarcza **praktycznych wniosków i rekomendacji**, które służą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji.

Kryteria ewaluacji

Trafność – ocena w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów

Efektywność – ocena stosunku poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów.

Skuteczność – ocena poziomu osiągnięcia celów zdefiniowanych na etapie programowania

Trwałość – ocena utrzymania wpływu realizacji na procesy rozwoju w dłuższym okresie (po zakończeniu finansowania zewnętrznego).

Użyteczność – ocena całości rzeczywistych efektów wywołanych przez interwencję, odnosząca je do wyzwań społeczno-ekonomicznych. W odróżnieniu od kryterium trafności, ocena użyteczności jest prowadzona po zamknięciu interwencji lub w jej końcowej fazie wdrażania.

Ewaluacja Ex-ante

- Prowadzona na etapie **poprzedzającym wdrażanie** programu. Weryfikuje na ile uzasadnione jest podjęcie planowanych interwencji i czy zakładane rezultaty mają szansę zostać osiągnięte.
- **Weryfikacja spójności wewnętrznej** - działania zaplanowane do realizacji powinny stwarzać **realną możliwość osiągnięcia celów** mając na uwadze zakładane do wykorzystania **środki finansowe** oraz **pozostałe zasoby**. Zapewniona powinna być zarazem **możliwość prowadzenia stałego monitoringu uzyskiwanych efektów** i **wprowadzenia niezbędnych modyfikacji** oraz **udoskonaleń**.
- **Weryfikacja spójności zewnętrznej** – zgodność ze strategiami na poziomie regionalnym, krajowym, jak i europejskim.
- Założenia projektowe powinny znajdować **odzwierciedlenie w lokalnych potrzebach i problemach** oraz **stanowiąc na nie właściwą odpowiedź**.

Ewaluacja on-going

(ewaluacja bieżąca, mid-term)

- Szansa na systematyczny **monitoring podejmowanych interwencji**.
- Możliwość dostrzeżenia „na czas” **ewentualnych błędów i nieprawidłowości**, które mogą być **zagrożeniem** dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników.
- Ewaluacja bieżąca – wstępna ocena wydatków, zebranie opinii na temat dotychczasowej realizacji od beneficjentów.
- Wdrożenie koniecznych zmian pozwoli na efektywniejszą realizacją projektów, niż gdyby podjęto decyzję o rezygnacji z badania on-going.

Ewaluacja ex-post

Przeprowadzana po zakończeniu interwencji: programu, innowacji, projektu itp.

Celem wskazanie efektu i rezultatów interwencji oraz zebranie opinii osób oraz instytucji, którzy byli nią objęci.

Ocenia skuteczność i efektywność interwencji oraz jej trafność i użyteczność

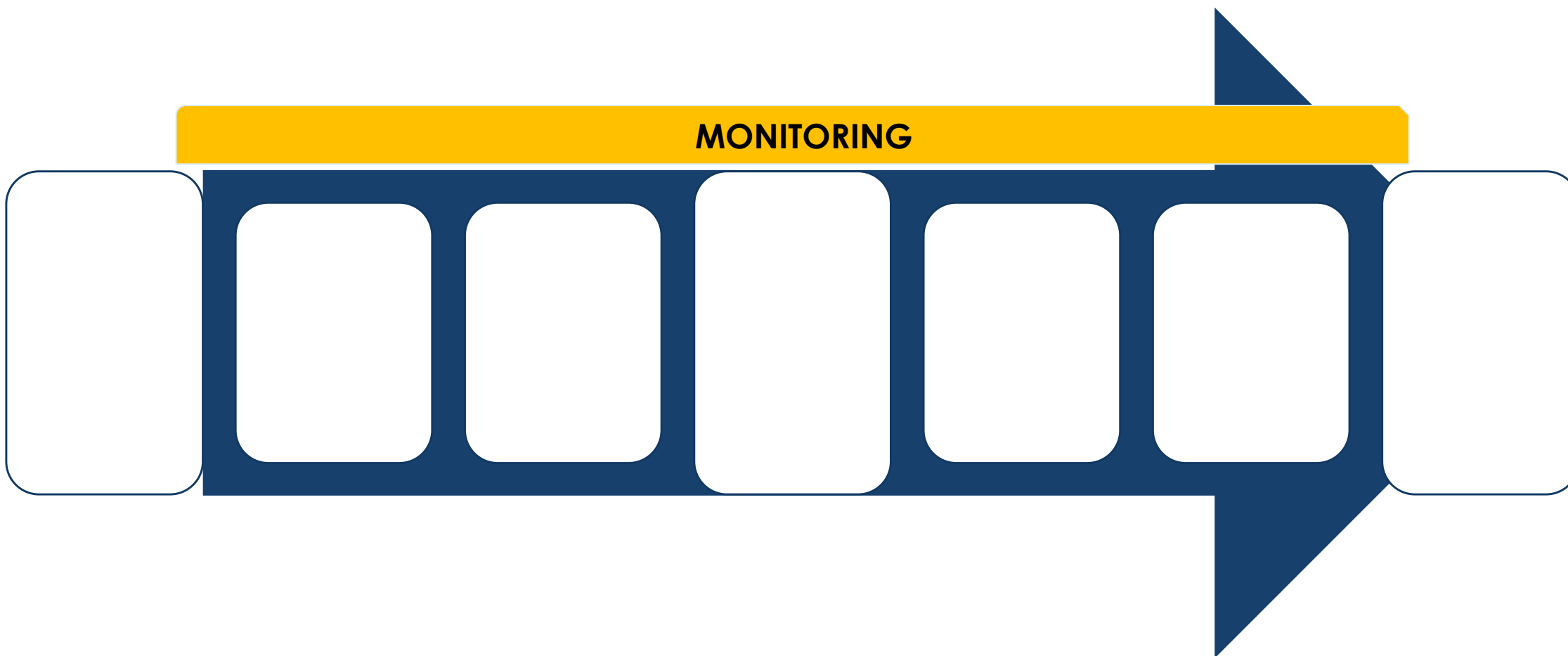

Weryfikuje oddziaływanie projektu/programu oraz ich trwałość

Źródło informacji użytecznych przy planowaniu kolejnych interwencji.

Różnice między ewaluacją (oceną) a monitorowaniem

porównanie

	Monitoring	Ewaluacja
Cel	Zweryfikowanie, czy program postępuje zgodnie z planem.	Oszacowanie rzeczywistych efektów programu. Ocena zasadności programu w danej formie.
Zakres	Wąski Rejestrowanie postępów z prowadzonych operacji Bieżące weryfikowanie tempa jak i kierunku, w którym zmierza program. Jeśli występuje element oceny to dotyczy tylko stopnia realizacji założonych celów	Szeroki i / lub wąski Szersze spojrzenie na program oraz sposób jego prowadzenia. Zidentyfikowanie i ocena: <ul style="list-style-type: none"> - celów danego przedsięwzięcia (w tym założonych relacji przyczynowo-skutkowych) - sposobów realizacji (ewentualnych słabości i pól potencjalnych usprawnień) - długookresowych zamierzonych jak i niezamierzonych efektów, wybiegających poza czas i miejsce wdrażania programu.
Moment badania	Ciągły - w czasie trwania programu	Punktowy - na początku, w trakcie i po zakończeniu programu (ewaluacje ex-ante, mid-term, ex-post) LUB Ciągły - w trakcie trwania programu (ewaluacja on-going).

dalszy

	Monitoring	Ewaluacja
Podmioty realizujące badanie	Instytucja zarządzająca programem	Eksperti zewnętrzni (konsultanci lub naukowcy) LUB niezależny, wewnętrzny departament ds. ewaluacji
Używane dane i ich źródła	<ul style="list-style-type: none"> • Zestandaryzowane, zbierane regularnie według określonych wskaźników; • Uzyskiwane od realizujących działania – wykonawców projektów; • Głównie ilościowe, zdarzają się jakościowe	<ul style="list-style-type: none"> • Dane z monitoringu programu (dane wtórne); • Dane zebrane podczas badania (dane pierwotne); • Pochodzące z programu jak i kontekstowe; • Zarówno ilościowe jak i jakościowe
Sposób realizacji	Zbieranie danych – weryfikacja – raportowanie	Zebranie danych – negocjacje – analiza, osąd i wnioski – rekomendacje

Źródło: Olejniczak (2005) Teoria i praktyka ewaluacji w świetle doświadczeń europejskich, złożone do publikacji w: Kwartalnik Studia Regionalne i Lokalne, Wydawnictwo Naukowe Scholar

Podstawy formalne - Ustawa o rewitalizacji

Art. 15. ust. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

Punkt 9. „**system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.**”

Art. 22. ust. 1. Gminny program rewitalizacji podlega **ocenie aktualności i stopnia realizacji**, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta **co najmniej raz na 3 lata**, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.

Art. 22. ust. 4. W przypadku stwierdzenia, w wyniku – przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, - **osiągnięcia celów rewitalizacji** w nim zawartych, rada gminy **uchyla uchwałę** w sprawie gminnego programu rewitalizacji w **całości albo w części**, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

dalszy)

Ocena stopnia realizacji zadań obejmuje zarówno aspekt związany z **zaawansowaniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, w tym inwestycyjnych, jak również z **monitorowaniem stopnia realizacji założonych celów** procesu rewitalizacji.

Ocena aktualności Programu Rewitalizacji stanowi **refleksję nad adekwatnością** prowadzonych działań i ustaleń programu.

Ocena powinna być prowadzona **nie rzadziej niż co trzy lata** prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Powyższa ocena nosi znamiona ewaluacji.

Analiza aktualności GPR ma odpowiadać na pytanie czy w świetle doświadczeń zdobytych w trakcie jego wdrażania program został **prawidłowo skonstruowany**.

Ocena powinna być przeprowadzana pod kątem **istotnych zdarzeń i procesów**, jakie w gminie (a także w regionie i kraju) nastąpiły od momentu uchwalenia programu. Mogły one mieć wpływ na dezaktualizację określonych treści programu.

W międzyczasie mogły również powstać warunki **umożliwiające uzupełnienia programu o dodatkowe elementy**, w szczególności **nowe przedsięwzięcia lub nowe narzędzia formalno-prawne lub finansowe**, które powinny podnieść **kompleksowość i skuteczność** programu.

Ocena skutkuje wnioskami co do potrzeby kontynuacji, przeformułowania (aktualizacji) GPR lub uznania Programu za zrealizowany.

Raport NIK

- **Niepełny monitoring i nierzetelne oceny**
- traktowanie przygotowania programów rewitalizacji jedynie, jako **formalnego wymogu umożliwiającego ubieganie się o dofinansowanie ze środków UE.**
- konieczne jest m.in. **właściwe zaplanowanie monitoringu, który pozwala na rzetelną ewaluację** - ocenę zgodności stopnia zachodzących zmian z przyjętymi założeniami i terminami.
- w 2/3 gmin **system monitoringu i ewaluacji był niewłaściwie zaplanowany.**
- we wszystkich gminach monitoring i ewaluacja on-going (dokonywana w trakcie prac), **nie pozwalała na dokonanie pełnej, obiektywnej i rzetelnej oceny procesu rewitalizacji** - ani bieżącej, ani końcowej.
- we wszystkich gminach monitoring i ewaluacja tworzyły tylko **ogólnie zarysowany system**, który w praktyce nie istniał. To nie tylko **uniemożliwiało podejmowanie we właściwym czasie odpowiednich działań** lub wprowadzanie zmian, ale zwiększało też **ryzyko**, że ocena całego procesu rewitalizacji i osiągnięcia założonych celów będzie **niepełna i nieobiektywna.**

System monitorowania i oceny GPR

Monitoring

- Wskaźniki dla OR
  - Produktu (zadania)
  - Rezultatu (cele)
- Kwestie do ustalenia:
  - Częstotliwość (sugerowane raz na rok)
  - Odpowiedzialność i partnerzy
  - Źródła i dysponenci danych
  - Narzędzia i procedura

Ocena (ewaluacja) aktualności i stopnia realizacji

- Procedura (min. raz na 3 lata)
  - Cel i kryteria ewaluacji □ pytania ewaluacyjne □ grupy docelowe □ metody i narzędzia + wyniki monitoringu
- Wnioski i rekomendacje – raport (publikacja na BIP)

Opinia Komitetu Rewitalizacji

- Kontynuacja GPR
- Aktualizacja GPR □ decyzja RG
- Uchylenie GPR – cele zrealizowane □ decyzja RG

**Monitorowanie realizacji
przedsięwzięć
i celów w programach
rewitalizacji**

Przepis na sukces

1. zakres monitorowania i ocen rewitalizacji:
obszar delimitacji i GPR.
2. logika procesu monitorowania (logika powiązań, wynikowość, celowość).
3. odpowiedni dobór wskaźników i pól odniesienia (jednostki analityczne).

Zakres monitorowania i oceny realizacji

Obszar delimitacji:

- Analiza zachodzących zmian w obszarze rewitalizacji, ocena efektów programu (kontekst zmian z poziomu gminy).

Gminny program rewitalizacji:

- Stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- Stopień realizacji celów programu.

Wskaźniki powinny uwzględniać te dwie perspektywy

13 kroków – monitoring i ocena

1. Decyzja o przystąpieniu do wykonania diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.
- 2. Zebranie danych do diagnozy delimitacyjnej.**
- 3. Opracowanie diagnoza i zidentyfikowanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.**
4. Konsultacje społeczne dotyczące obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
5. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (diagnoza i mapa w skali 1 do 5000).
6. Uchwała o wyznaczeniu obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji.
7. Uchwała o przystąpieniu do opracowania GPR.
- 8. Opracowanie projektu GPR.**
9. Konsultacje społeczne projektu GPR.
10. Opiniowanie projektu GPR.
11. Wprowadzanie zmian w GPR.
12. Uchwała o przyjęciu GPR.
- 13. Powołanie Komitetu Rewitalizacji.**

Krok 2 i 3 – delimitacja

Przykład wskaźników przyjętych do delimitacji przeprowadzonej w gminie Brzesko – fragment tabeli: Wskaźniki w sferze społecznej w podziale na jednostki analizy (dzielnice i sołectwa) - wyróżniono wartości gorsze niż średnia dla gminy.

Jednostka analizy	Odsetek osób w wieku 60+	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Saldo Ruchu Naturalnego na 1000 mieszkańców	Odsetek bezrobotnych	Zmiana liczby osób bezrobotnych w latach 2016 - 2020	Liczba przypadków rozpatrywanych przez Komisję Alkoholową na 100 mieszkańców	Odsetek osób korzystających z MOPS (z pomocy finansowej).	Odsetek osób korzystających z MOPS z tytułu niepełnosprawności
Brzewieckie	24,3%	-13,2	-3,4	2,5%	-32,3%	0,14	0,5%	0,4%
Kopaliny Jagiełły	26,8%	1,0	2,5	2,0%	-27,0%	0,08	0,6%	0,5%
Kościuszki Ogrodowa	26,9%	-7,3	-10,5	2,7%	-33,6%	0,07	1,5%	0,5%
Okocimskie	27,2%	-0,9	-2,6	3,5%	-19,6%	0,60	4,7%	1,7%
Słotwina	19,5%	-2,2	-4,9	2,5%	-20,7%	0,11	0,5%	0,2%
Stare Miasto	27,4%	-15,6	-12,1	4,0%	-17,5%	0,20	3,1%	1,7%
Zielonka	25,1%	5,6	1,1	2,6%	-28,1%	0,11	2,5%	1,9%

Monitoring obszaru rewitalizacji część 1

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

WIZERUNEK CENTRUM

OŻYWIENIE GOSPODARCZE

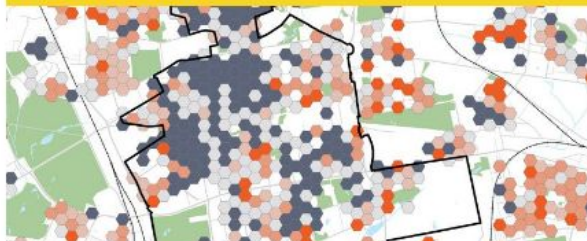
KRYZYS OBSZARU ZAMIESZKANIA

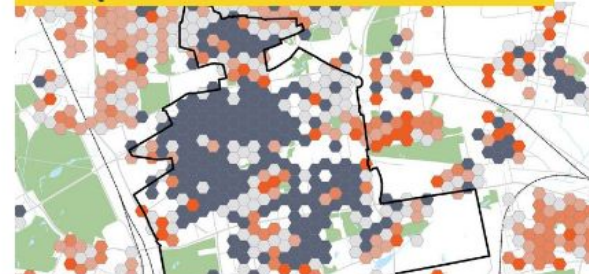
Monitoring obszaru rewitalizacji część 2

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

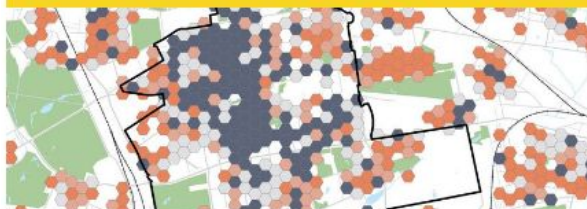
NATEŻENIE PROBLEMÓW BEZRÓBOCIA

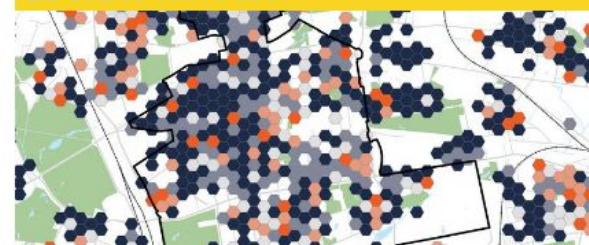
NATEŻENIE PROBLEMU UBÓSTWA

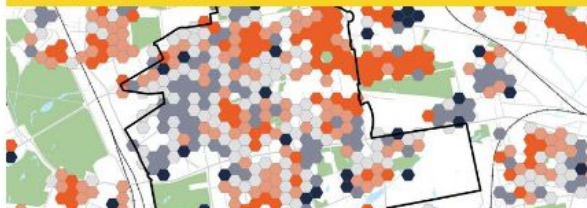
NATEŻENIE DEFICYTU BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO

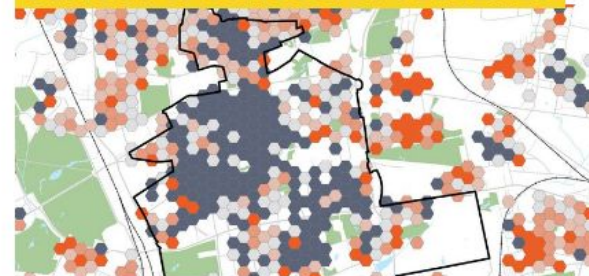
NATEŻENIE PROBLEMÓW EDUKACYJNYCH

NATEŻENIE PROBLEMÓW NIEWYSTARCZAJĄCEGO POZIOMU UCZESTNICTWA

DEFICYT SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Monitoring obszaru rewitalizacji część 3

- Liczba bezrobotnych ogółem przypadająca na tysiąc ludności w wieku produkcyjnym
- Liczba bezrobotnych długotrwale przypadająca na tysiąc ludności w wieku produkcyjnym
- Liczba bezrobotnych do 35-go roku życia przypadająca na tysiąc ludności w wieku produkcyjnym
- Liczba bezrobotnych po 50-tym roku życia przypadająca na tysiąc ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Łodzi, [Analiza zjawisk na obszarze rewitalizacji - Rewitalizacja \(lodz.pl\)](#)

Szydłów

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa dla obszaru rewitalizacji (stan na dzień 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na dzień 31.12.2014 r.)	Wartość dla obszaru rewitalizacji (stan na dzień 31.12.2018 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na dzień 31.12.2018 r.)	Wartość docelowa (stan na dzień 31.12.2023 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA							
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	41,2	15,5	63,3	24,6	Utrzymanie poziomu wskaźnika powyżej średniej dla gminy
Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	0,06	0,02	0,06	0,02	Utrzymanie poziomu wskaźnika powyżej średniej dla gminy
Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadającą na 1 000 mieszkańców	ha	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	1,0	0,5	1,7	0,7	Utrzymanie poziomu wskaźnika powyżej średniej dla gminy
Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	41	30	35	40	Utrzymanie poziomu wskaźnika powyżej średniej dla gminy
Liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	40	35	25	32	Spadeki i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
Liczba tzw. „niebieskich kart”, które założono ze względu na przemoc w rodzinie na 10 tys. mieszkańców	szt.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie	46,5	30,7	42,4	20,9	Spadeki i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	osoby	Urząd Miasta i Gminy Szydłów	55,3	54,8	59,8	59,6	Spadeki i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy

Źródło: Raport z realizacji „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłów na lata 2016 – 2023”

Krok 8 – opracowanie GPR

System wdrażania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji

- CO będziemy monitorować?
- **W JAKI SPOSÓB** - w oparciu o jakie wskaźniki?
- KIEDY - harmonogram działań monitoringowych i ewaluacyjnych.
- KTO będzie za to odpowiedzialny/zaangażowany?
- za ILE – budżet/koszty.

Krok 8 – opracowanie GPR (część 2)

Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Karty zadań podstawowych

zadanie 1.6.
Obszar rewitalizowany: Podobszar 1. Niepołomice - centrum
Tytuł zadania/projektu: Park Miejski - Aleja Parkowa - Plac Zabaw
<p>Opis zadania/projektu</p> <p>Stan istniejący: Vis-à-vis Niepołomickiego Zámku zlokalizowany jest park miejski, urządony na osi kompozycyjnej zámku. Park wraz z zámkiem, rynkiem jest ważnym miejscem spotkań mieszkańców oraz turystów. Rosnąca popularność miejsca wymaga dostosowania jego formy zagospodarowania do potrzeb odwiedzających.</p>

<p>W Zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Niepołomice obszar „A” Miasto Niepołomice, dla obszaru ścisłego centrum miasta Niepołomice, uchwała NR VII/88/11 Rady Miejskiej w Niepołomicach z dnia 04.05.2011r., teren jest oznaczony symbolami: 1ZP1 – tereny zieleni urządzonej - park miejski i 1ZP2 – tereny zieleni urządzonej.</p> <p>Dla terenu 1ZP1, jako przeznaczenie podstawowe terenów ustala się:</p> <ol style="list-style-type: none"> zieleni wysoka i niska, aleje i ścieżki spacerowe, obiekty małej architektury, ogrodzenia, oświetlenie. <p>Dla terenu 1ZP2, jako przeznaczenie podstawowe terenów ustala się:</p> <ol style="list-style-type: none"> ogólnodostępna zieleni urządzonej, zbiornik wodny i rów, plac zabaw, obiekty małej architektury, oświetlenie, ciągły spacerowe, aleje.

										
<p>Koncepcja zadania:</p> <p>Zadanie obejmuje następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> regulacja koron drzew parkowych celem odświeżenia osi widokowej na linii Zamek – Ratusz; wymiana nawierzchni alejek parkowych; modernizacja elementów małej architektury parku (m.in. wymiana ławek na ergonomiczne dostosowane zwłaszcza do potrzeb dla osób starszych, uzupełnienie brakujących słupków przed Zámkiem, kosze, ~~spawowe~~ rozwiązania ze światłem i internetem); instalacja wystaw na Alei Parkowej; całkiem nowy plac zabaw - centralny dla całej gminy. <p>Efekt zadania:</p> <p>Teren o wysokich walorach kompozycyjno-historycznych, zagospodarowany i wyposażony w infrastrukturę dostosowaną do potrzeb odwiedzających, bezpieczny, sprzyjający nawiązywaniu relacji sąsiedzkich, integracji zarówno wielopokoleniowej jak i na osi „nowi – starzy” mieszkańcy gminy.</p>										
<p>Oddziaływania zadania/projektu</p> <table border="0"> <tr> <td>☒</td> <td>Sfera społeczna</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Sfera gospodarcza</td> </tr> <tr> <td>☒</td> <td>Sfera przestrzenno-funkcyjna</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Sfera środowiskowa</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>Sfera techniczna</td> </tr> </table>	☒	Sfera społeczna	☒	Sfera gospodarcza	☒	Sfera przestrzenno-funkcyjna	☐	Sfera środowiskowa	☐	Sfera techniczna
☒	Sfera społeczna									
☒	Sfera gospodarcza									
☒	Sfera przestrzenno-funkcyjna									
☐	Sfera środowiskowa									
☐	Sfera techniczna									
<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych elementów małej architektury; Liczba drzew poddanych zabiegom pielęgnacyjnym; Powierzchnia placu zabaw dla dzieci. <p>Obowiązek gromadzenia informacji dotyczących ww. wskaźników oraz dokonywania niezbędnych pomiarów rezultatów tam gdzie są one wymagane spoczywa na podmiocie wskazanym jako odpowiedzialny za realizację zadania.</p>										

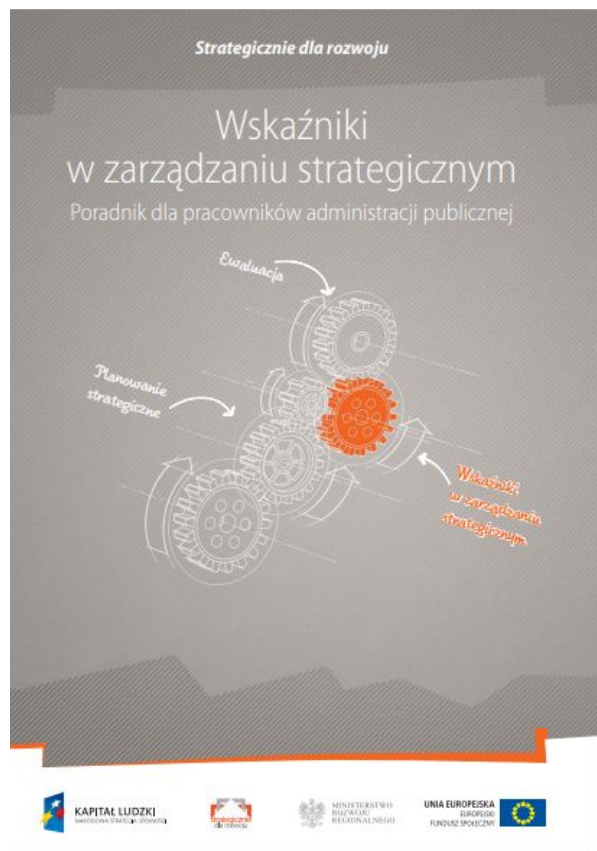
Krok 13 – Komitet Rewitalizacji

- **Jakościowa ocena postępu** we wdrażaniu GPR i zauważalnych (bądź nie) zmian na obszarze rewitalizacji (w odniesieniu do zdiagnozowanych zjawisk niekorzystnych).
- Impuls do **uruchomienia procedury aktualizacji** GPR w związku z wynikami monitoringu i oceny realizacji GPR.
- **Bezpośrednie zaangażowanie** w pozyskanie i generowanie potrzebnych danych i informacji.

Monitorowani e GPR a wskaźniki

Wskaźniki – podział, definicje

- wskaźniki ze względu na ich **budowę** - proste, złożone, syntetyczne.
- wskaźniki ze względu **na rodzaj wykorzystywanych danych** - ilościowe i jakościowe oraz rzeczowe i finansowe.
- wskaźniki ze względu na **sposób wykorzystania** – kontekstowe i programowe.
- wskaźniki odnoszące się do **logiki interwencji** – produkt, rezultat, oddziaływanie.

Rodzaje wskaźników ze względu **na budowę**

Wskaźnik prosty:

- liczba sztuk zmodernizowanych źródeł ciepła.
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
- powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych.

Wskaźnik złożony:

- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności.
- odsetek wynajętych komunalnych lokali użytkowych.
- odsetek powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Rodzaje wskaźników ze względu na budowę część 2

Tabela 8. Syntetyczny wskaźnik – podsumowanie.

L.p.	Nazwa miejscowości	SUMA - Syntetyczny wskaźnik społeczny	SUMA - Syntetyczny wskaźnik pozaspołeczny	SUMA WSKAŹNIKÓW SYNTETYCZNYCH
16	Skowronów	8,0	3,1	11,1
17	Sokole Pole	3,9	2,8	6,6
18	Dąb	8,7	4,6	13,3
19	Teodorów	6,7	3,3	10,0
20	Zagórze	7,9	4,6	12,4
21	Złoty Potok	8,2	5,9	14,1
22	Żuraw	7,6	4,0	11,7
X	GMINA JANÓW	7,6	3,8	11,4

Wskaźnik syntetyczny:

Rodzaje wskaźników ze względu na rodzaj wykorzystywanych danych

- ▣ Wskaźniki **finansowe** – odzwierciedlają nakłady poniesione na działanie.
- ▣ Wskaźniki **rzeczowe** – odnoszą się do efektów podejmowanych działań.
- ▣ Wskaźniki **ilościowe** – policzalne, wyrażone w postaci bezwzględnej [sztuk, osób, hektarów] lub względnej [w ujęciu procentowym].
- ▣ Wskaźniki **jakościowe** – charakter opisowy.

Rodzaje wskaźników ze względu na sposób ich wykorzystania

Wskaźniki kontekstowe – prezentują tło społeczno-gospodarcze, uwzględniają występujące zjawiska i trendy

- liczba osób długotrwale bezrobotnych na tysiąc mieszkańców (kontekst rynku pracy);
- liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców (kontekst gospodarczy);
- liczba rodzin korzystających z pomocy na dożywanie (kontekst ubóstwa);

Wskaźniki programowe – osiągnięcia celu – odnoszą się do monitorowania stopnia osiągnięcia założonych celów programu.

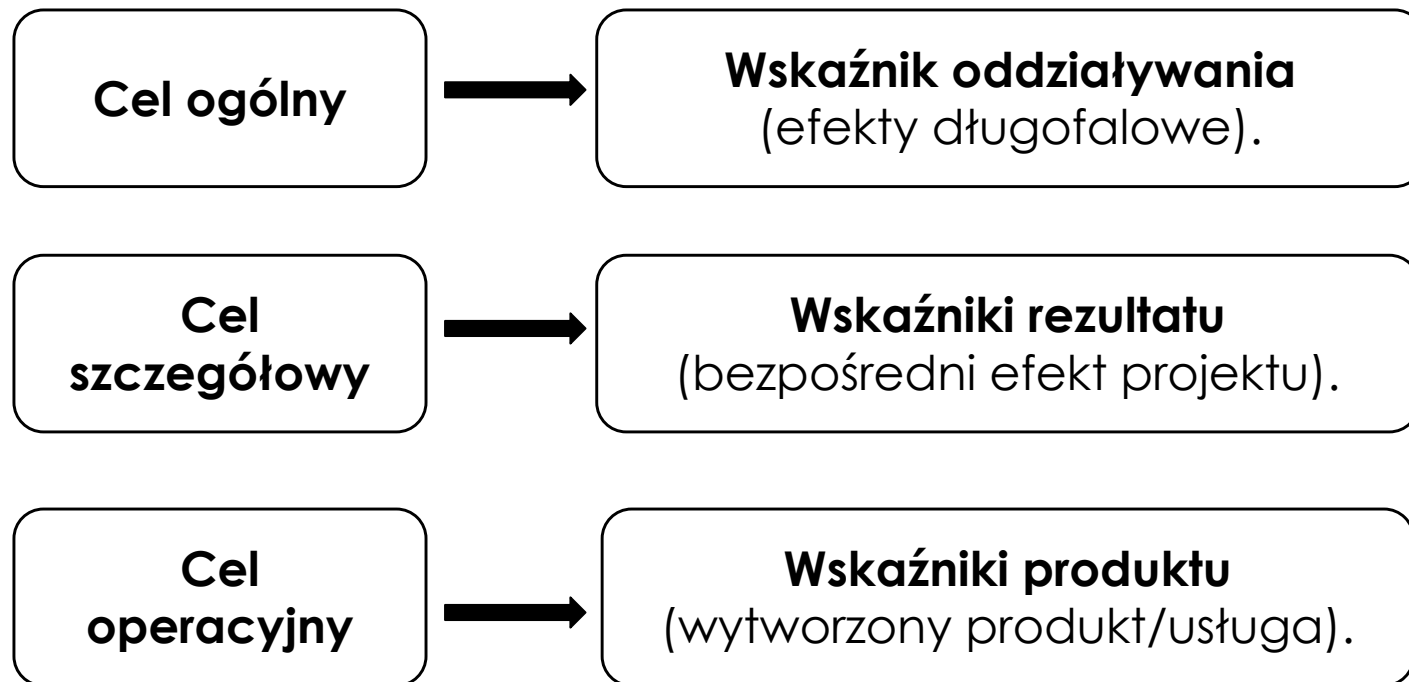
Rodzaje wskaźników – logika interwencji

Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mierzą bezpośredni efekt projektu; ▪ Dotyczą wszystkich produktów, które powstały w efekcie podjętego działania; ▪ Nie wykraczają poza termin realizacji danego przedsięwzięcia.
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odnoszą się do korzyści wynikających z realizacji zadania; ▪ Mierzą zmianę jak nastąpiła w efekcie realizacji zadań; ▪ Mogą wykraczać poza termin realizacji zadania.
Wskaźniki oddziaływania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koncentrują się na długofalowych skutkach wynikających m.in. z realizacji zadania; ▪ Mierzą zmianę jaka następuje w wyniku realizacji zadań, ale także innych czynników poza obszarem interwencji, której dotyczy wskaźnik; ▪ Są oddalone w czasie i zdecydowanie wykraczają poza termin realizacji danego przedsięwzięcia.

Rodzaje wskaźników

– logika interwencji część 2

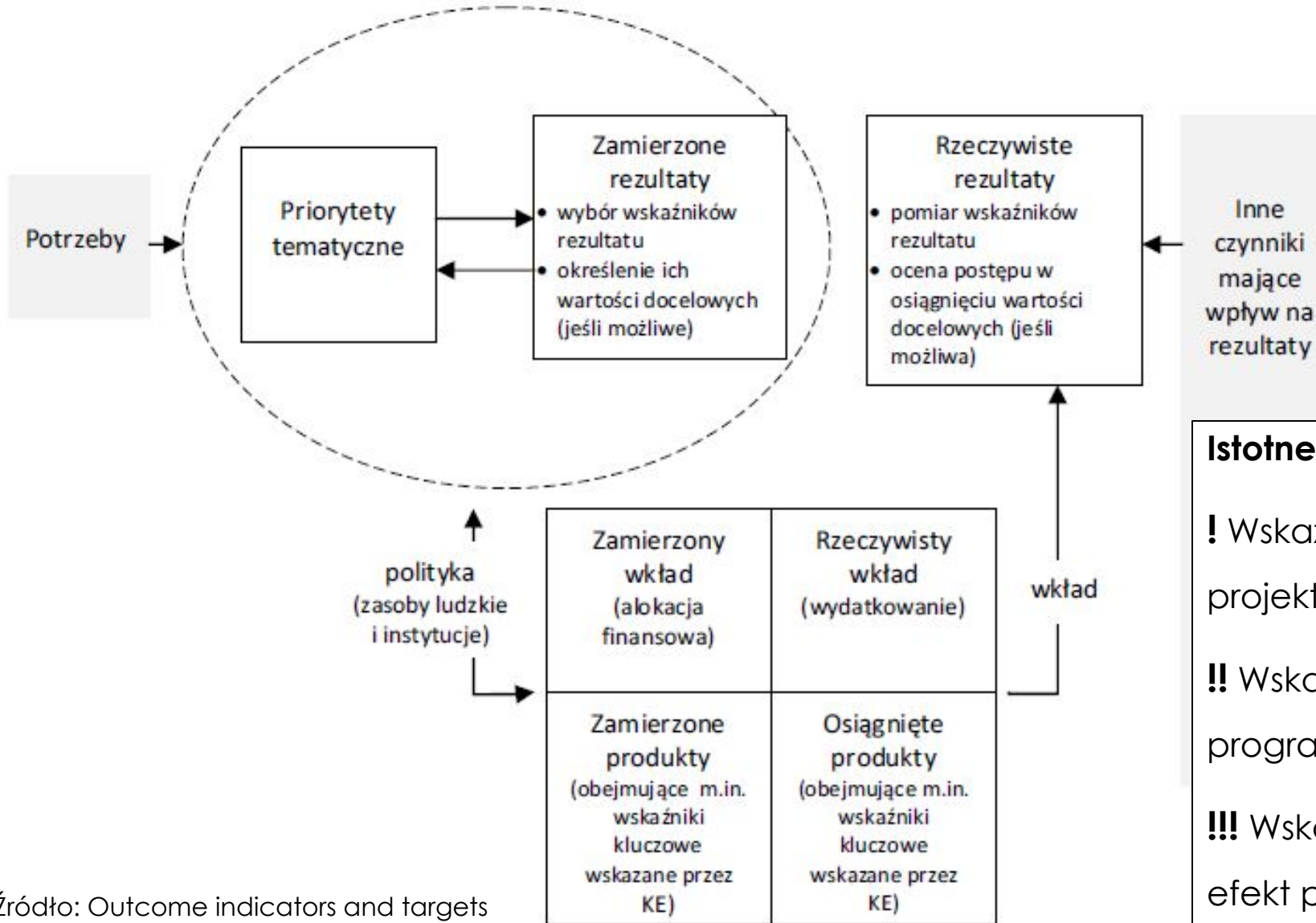

Logika interwencji - nowe podejście

Programowanie

Wdrażanie

Strategia

Istotne zmiany:

! Wskaźniki wkładu i produktu – tylko na poziomie projektów

!! Wskaźniki rezultatu – na poziomie programu/polityki/strategii

!!! Wskaźniki rezultatu – uwzględnia zarówno efekt podejmowanych działań oraz wpływ czynników zewnętrznych

Wskaźniki produktu i rezultatu

Cel strategiczny 1: Aktywizacja i wzrost świadomości społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Zabierzów.

L.p.	Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celu
1.1.	Aktywizacja społeczna i wsparcie mieszkańców dotkniętych problemami społecznymi, w tym profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych kompleksowym wsparciem z zakresu aktywizacji społeczno – zawodowej (zadanie 6.1.) – Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców objętych wsparciem (zadanie 6.1.). – Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej (zadanie 6.1.). – Liczba seniorów objętych wsparciem w ramach działań ukierunkowanych na ich aktywizację i integrację pokoleń (zadanie 5.2.) – Wzrost poziomu satysfakcji seniorów z życia (ankieta) (zadanie 5.2.).

Wskaźniki produktu i rezultatu część 2

Cel III. Tworzenie warunków dla poprawy bezpieczeństwa ekologicznego i drogowego

Wskaźniki rezultatu:

- Wzrost liczby domostw wyposażonych w przyjazne środowisku źródła ciepła.
- Spadek wartości wskaźników obrazujących stopień zanieczyszczenia powietrza.
- Spadek liczby zdarzeń drogowych z udziałem rowerzystów.

Kierunek działań III. 1. Realizacja inicjatyw służących poprawie jakości powietrza

Przykładowe wskaźniki:

- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła;
- Liczba kampanii edukacyjno-informacyjnych;
- Powierzchnia terenu zajętego pod nasadzenia zieleni izolacyjnej.

Kierunek działań III. 2. Wzrost znaczenia bezpiecznej komunikacji rowerowej w ruchu komunikacyjnym Gminy

Przykładowe wskaźniki:

- Liczba nowopowstałych wiat rowerowych;
- Liczba nowopowstałych miejsc obsługi rowerzystów;
- Powierzchnia miasteczka rowerowego;
- Liczba spotkań edukacyjno – informacyjnych dotyczących bezpiecznej komunikacji rowerowej.

Wskaźniki produktu i rezultatu część 3

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
Cel strategiczny 1. Włączenie społeczne oraz tworzenie warunków do integracji i poprawy standardu życia grup defaworyzowanych			
Liczba osób korzystających z wyremontowanych mieszkań socjalnych / komunalnych w obszarze rewitalizacji	0	50	MGOPS
Liczba wyremontowanych budynków pod budownictwo socjalne i komunalne w obszarze rewitalizacji	0	3	UMiG Żarki
Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej.	13,9%	12,0%	MGOPS
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	4,7	4,0	PUP
Cel strategiczny 2. Ożywienie tradycyjnych funkcji gospodarczych oraz rozwój potencjałów turystycznych			
Liczba osób przeszkolonych z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej	0	40	UMiG Żarki / MGOPS
Liczba podmiotów gospodarczych działających w obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców rewitalizacji	5,4	6,0	BDL GUS
Cel strategiczny 3. Poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznych oraz promowanie rozwiązań / kształtowanie postaw proekologicznych			
Liczba budynków publicznych korzystających z OZE w obszarze rewitalizacji	0	3	UMiG Żarki
Liczba zrealizowanych wydarzeń o tematyce proekologicznej	0	5	UMiG Żarki

Wskaźnik produktu, a wskaźnik rezultatu - sfera społeczna

Wskaźniki produktu:

- Liczba warsztatów z wystąpień publicznych i kreatywnego rozwiązywania problemów dla młodzieży szkół średnich;
- Liczba absolwentów programu „Młodzi Liderzy”;
- Liczba mini grantów udzielonych na realizację oddolnych inicjatyw młodzieżowych.

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego przez młodzież szkolną;
- Liczba kandydatów i kandydatek do Młodzieżowej Rady Miasta.

Wskaźnik produktu a wskaźnik rezultatu – sfera środowiskowa

Wskaźniki produktu:

- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w gospodarstwach domowych;
- Liczba proekologicznych kampanii edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców Obszaru Rewitalizacji;
- Wysokość dotacji udzielonych na instalację ekologicznych źródeł ogrzewania.

Wskaźniki rezultatu:

- Liczba dni z przekroczeniem norm pyłu zawieszonego PM10;
- Liczba zgłoszeń do Straży Miejskiej dotyczących podejrzenia spalania śmieci w gospodarstwach domowych.

Opis wskaźników w
GPR – co warto
uwzględnić

- **Nazwa wskaźnika oraz jego definicja** (co konkretnie mierzy, jakie zjawisko opisuje);
- **Źródło danych** (ze wskazaniem na zastane i wywołane);
- **Sposób pomiaru** (jak to będziemy mierzyć);
- **Moment i częstotliwość pomiaru** (kiedy i w jakich odstępach czasowych będziemy go mierzyć);
- **Wskazanie wartości bazowej i wartości docelowej;**
- **Cel ogólny/szczegółowy**, którego dany wskaźnik dotyczy.

Dobry wskaźnik – znaczy jaki?

- **Adekwatny**, dobrze dobrany (mierzy to co powinien mierzyć);
- **Realny**, możliwy do monitorowania;
- **Wiarygodny** (oparty o rzetelne dane, czytelny w odbiorze);
- Określający **źródła i sposób pomiaru**;
- Osadzony **w czasie**;
- **Racjonalny kosztowo**, co nie znaczy bezkosztowy;
- **Angażujący innych** (oparty o zarządzanie partycypacyjne).

Wytyczne do systemu wskaźników

Przykładowa nazwa wskaźnika:

- Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych, w których osiągnięto współczesne standardy jakościowe.

Zawartość informacyjna wskaźnika (tj. co konkretnie mierzy/przybliża, jakie zjawisko) (trafność mierzenia postępu realizacji danego celu):

- Podstawowy wskaźnik produktu dla działania polegającego na rewitalizacji zabytkowych budynków mieszkalnych, skutkującego zarówno poprawą jakości przestrzeni publicznej (estetyka budynków) jak i prywatnych (wysoka jakość substancji mieszkaniowej).

Źródło danych w podziale na pierwotne (własne) lub wtórne pozyskane z innych źródeł np. rejestrowych (dostępność danych oraz ich wiarygodność):

- Wtórne – bazy danych ZDiT i innych jednostek.

Sposób pomiaru – wytyczne metodologiczne (jak to badać/mierzyć/obliczać, tj. jakich przekształceń dokonać) (mierzalność):

- Liczba obiektów, w których przynajmniej wyremontowano elewację oraz uzyskano obecność i satysfakcjonujący stan instalacji ciepłej wody i centralnego ogrzewania, a także wind (jeśli budynek ma ponad 4 kondygnacje) oraz podwórza.

Wytyczne do systemu wskaźników cd.

Interwał czasowy mierzenia tj. kiedy jest sens mierzyć efektywność danej interwencji):

Ciągle, prezentacja w ujęciu rocznym.

Sposób wyznaczania wartości bazowej (np. dana z pierwszego pomiaru, przeprowadzonego w określonym czasie):

- Wartość bazowa wynosi zero.

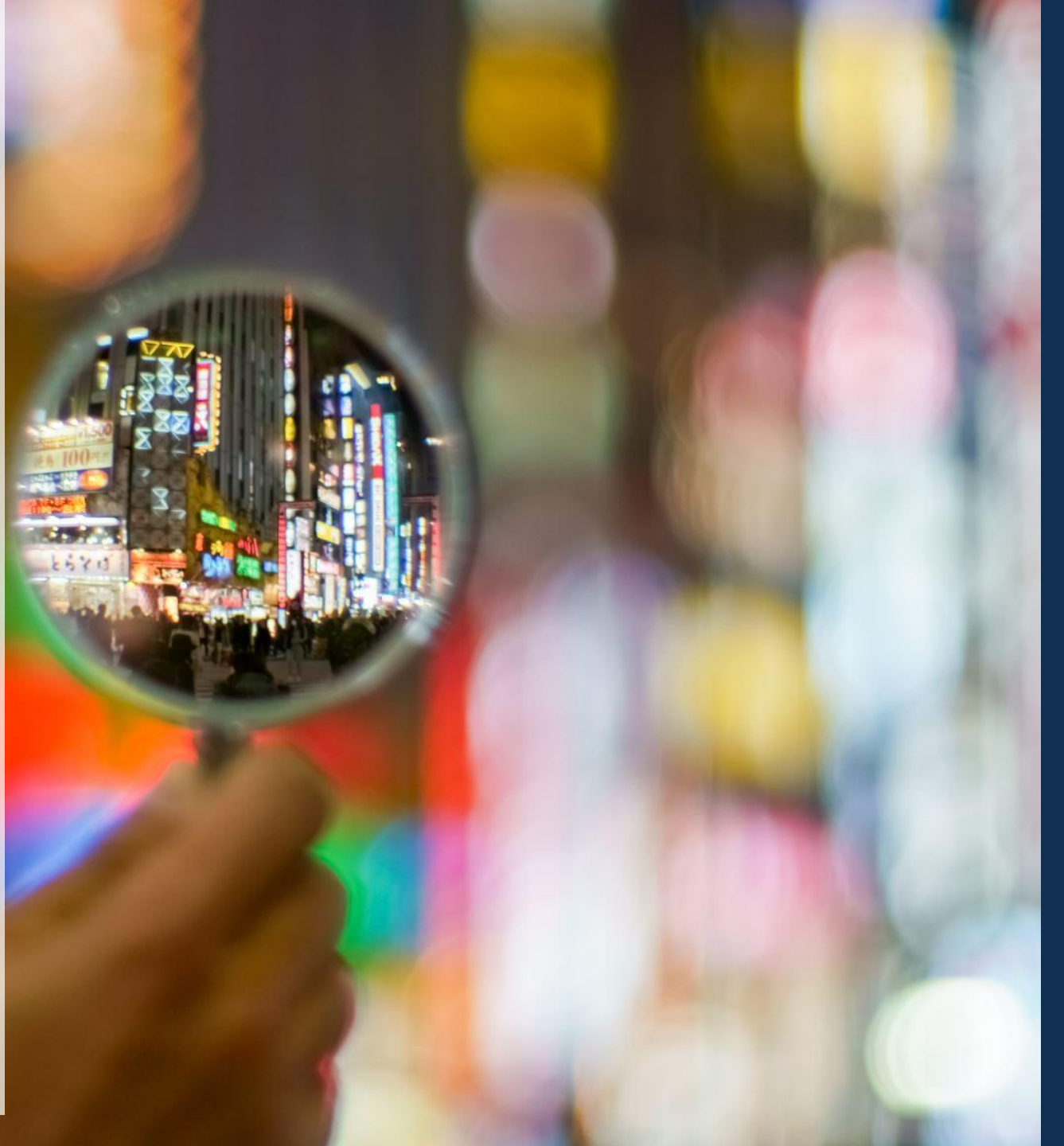
Sposób wyznaczania wartości docelowej (np. poprzez ekstrapolację zmian, porównania do innych miast, itp.):

- Zgodnie z planami inwestycyjnymi.

Sposób wyznaczania wartości docelowej (np. poprzez ekstrapolację zmian, porównania do innych miast, itp.):

- Poprawa jakości i dostępności infrastruktury mieszkaniowej, poprzez rewitalizację zabytkowych budynków mieszkalnych.

**Źródła danych i
metody ich
pozyskiwania w
procesie
monitoringu i
oceny programów
rewitalizacji**

Dane – czym są?

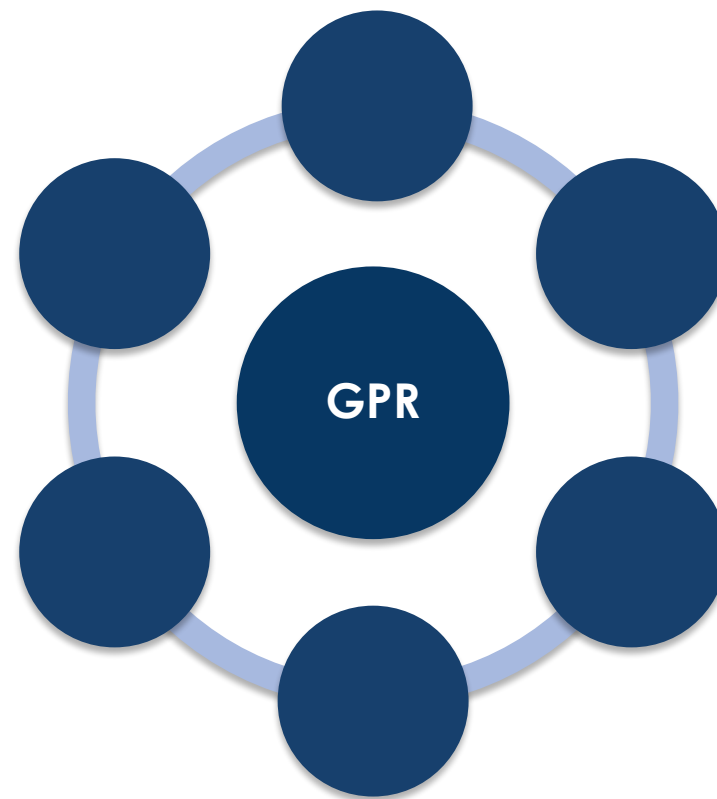
- wszystko to, co jest lub może być przetwarzane w celu uzyskania informacji;
- dane najczęściej nie są uporządkowane i nie są przetworzone, zazwyczaj odnoszą się do przeszłości;
- dane same w sobie nie stanowią wartości dla badacza, naukowca lub menadżera – wymagają odpowiedniego opracowania danych;
- bazowy poziom hierarchii struktury wiedzy - tzw. **piramidy D.I.K.W.** (od pierwszych liter słów Data – dane, Information – informacja, Knowledge – wiedza oraz Wisdom – mądrość).

Źródło: Skąd brać dane? Plusy i minusy analizy danych zastanych,

<https://predictivesolutions.pl/skad-brac-dane-plusy-i-minusy-analizy-danych-zastanych>

Kto ma dane ważne dla monitorowania i oceny efektów rewitalizacji?

Przykładowe dane i źródła ich pozyskiwania

- **Państwowa komisja wyborcza:**

- Frekwencja w wyborach prezydenckich,
- Frekwencja w wyborach parlamentarnych,
- Frekwencja w wyborach samorządowych.

- **Urząd gminy:**

- Liczba zgłoszonych oddolnych inicjatyw w ramach budżetu obywatelskiego,
- Odsetek mieszkańców z dostępem do wodociągów i kanalizacji,
- Liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych.

- **Ośrodki pomocy społecznej:**

- Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci zasiłków,
- Wysokość przyznawanych świadczeń,
- Liczba rodzin pod nadzorem kuratora.

Przykładowe dane i źródła ich pozyskiwania część II

- **Policja:**

- Liczba funkcjonariuszy,
- Liczba interwencji służb,
- Liczba przestępstw.

- **Powiatowy Urząd Pracy:**

- Poziom długotrwałego bezrobocia,
- Liczba bezrobotnych na tysiąc osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba przeprowadzonych szkoleń na rzecz aktywizacji mieszkańców.

- **Placówki edukacyjno – wychowawcze:**

- Liczba uczniów, którzy nie otrzymali promocji do następnej klasy,
- Średnie wyniki ze sprawdzianu ósmoklasisty,
- Liczba dzieci w wieku 0-3 i 4-5 lat przypadających na 1 miejsce w przedszkolu.

Od kogo warto zbierać dane – dysponenci danych

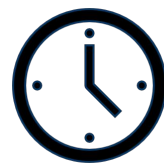
- **Podmioty**, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176), **gromadzące i przetwarzające dane inne niż dane osobowe w zakresie niezbędnym do opracowania diagnoz**, o których mowa w ust. 1, **niezwłocznie udostępniają te dane** właściwemu wójtowi, burmistrzowi albo prezydentowi miasta na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji (art. 4.2 ustawy o rewitalizacji)

Analiza dostępności danych

- **jakie dane są zbierane** przez zewnętrznych dysponentów,
- w jakiś sposób są **agregowane** (formaty, czas ujawnienia danych itp.),
- jakie jest **podstawowe źródło danych** pierwotnych – wiarygodność źródła.

Ustal zasady współpracy z dysponentami danych!

Czas ujawniania danych

Czas aktualizowania danych przez poszczególne jednostki jest różny dla poszczególnych wskaźników. Niektóre z nich aktualizowane są na bieżąco, zaraz po wystąpieniu zjawiska, którego dane dotyczą. Inne natomiast, aktualizowane są systematycznie co pewien okres czasu (co miesiąc, co rok, co kwartał).

Przykłady danych aktualizowanych w sposób ciągły:

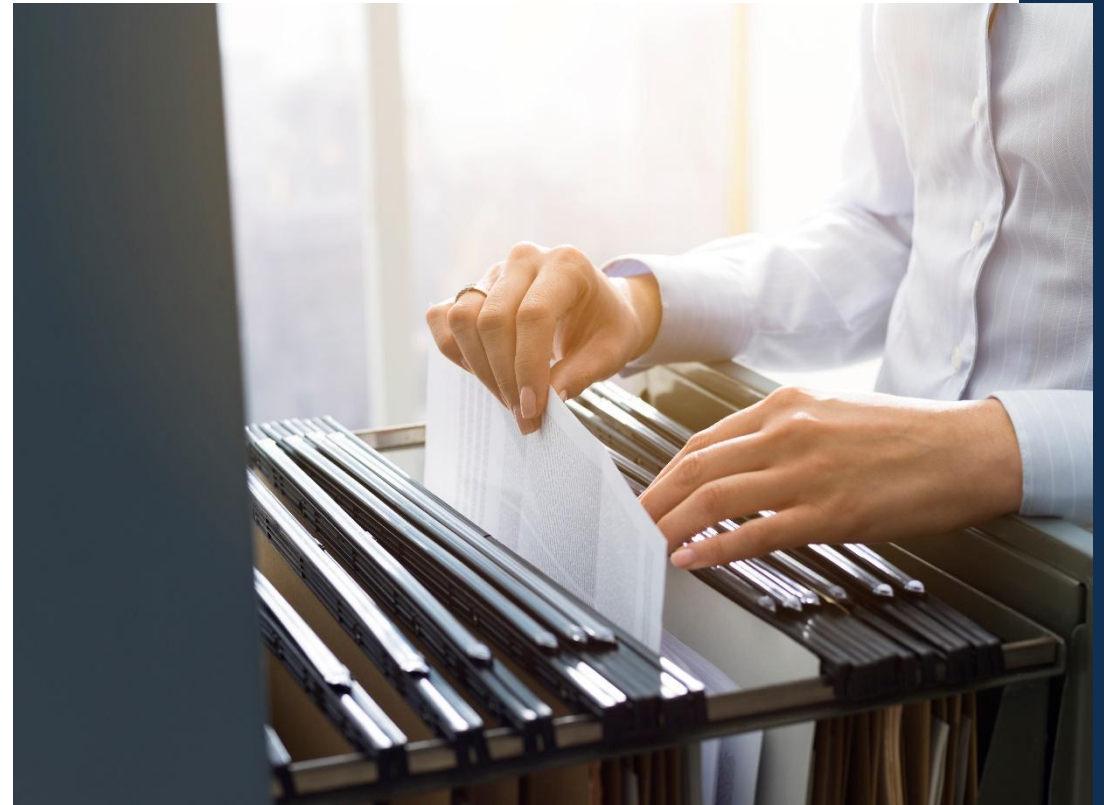
- Liczba interwencji służb porządku publicznego;
- Liczba przypadków niszczenia mienia;

Przykłady danych aktualizowanych w sposób cykliczny

- Frekwencja w wyborach parlamentarnych/prezydenckich/samorządowych;
- Średnie wyniki ze sprawdzianu ósmoklasisty;
- Wysokość przyznawanych świadczeń.

Format i sposób przekazania danych

- Należy pamiętać, iż poszczególne jednostki udostępniają dane w formacie, w którym są one przechowywane. Mogą to być zarówno dane edytowalne (XLS,DOC,DVG) jak i nieedytowalne (PDF, JPEG).
- Warto ustalić format przekazywanych danych, po to by być świadomym czy otrzymamy skan wydruku, który będzie wymagał dodatkowego obrobienia na potrzeby włączenia go do naszej bazy danych, czy przygotowany plik Excel, na którym możemy pracować od momentu otrzymania.

Gdzie szukać informacji o danych (wybrane publikacje)

- **Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnątrzmijskim** – publikacja na temat monitorowania poziomu rozwoju, istniejących danych, możliwości ich pozyskiwania i wykorzystywania. Prezentuje obszerną bazę wskaźników, podzielonych na główne i pomocnicze, wraz z informacją na temat obszaru i źródła danych.
- **System Monitorowania i Oceny Gminnego Programu Rewitalizacji – Analiza Wskaźnikowa** – publikacja przedstawiająca przykładowe wskaźniki główne dla sfery społecznej i sfery funkcjonalnej, a także sposób zbudowania na ich podstawie wskaźnika syntetycznego wraz z propozycją jego wizualizacji.
- **Delimitacja Krok Po Kroku** – odnosi się do delimitacji, zawarte w niej źródła danych wraz z ich szczegółowym opisem (rozszerzenie plików, proces pozyskania użyteczności) mogą okazać się przydatnym narzędziem również podczas monitoringu i ewaluacji.

Źródła: 1 - <http://irmir.pl/monitoring-rozwoju-lokalnego>

2 - <https://www.brg.gda.pl/rewitalizacja/system-monitorowania-i-oceny-gminnego-programu-rewitalizacji>

3 - <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/delimitacja-krok-po-kroku>

Dane wywołane – jak je pozyskać?

- A. Zawsze określ **cel badania** – czyli co chcesz się dowiedzieć.
- B. Zawsze określ **podmiot badania** – czyli od kogo chcesz pozyskać informacje. Pamiętaj, aby zawsze wysłuchać **opinii różnych grup społecznych**.
- C. Wybieraj **metody badawcze** stosownie **do celu badania**:
  - **metody ilościowe** (np. sondaż uliczny/badanie kwestionariuszem ankiety, ankieta audytoryjna, CAWI, CATI) dają odpowiedzi: **ile? jaki procent?**
  - **metody jakościowe** (np. wywiad – IDI, wywiad grupowy – FGI, obserwacja) dają odpowiedzi: **jak? dlaczego?**

Dane wywołane – na co uważać?

Najczęstsze **błędy**:

- używanie jedynie kwestionariusza ankiety, („**ankietyzacja**” przypadkowych mieszkańców) jako jedynej metody badania opinii i potrzeb;
- źle przygotowany kwestionariusz ankiety – czyli **błędy** w **opracowaniu** samego **narzędzia badawczego**. Narzędzie nie mierzy tego co ma mierzyć;
- **próba badawcza** dobrana „z kapelusza” lub reprezentatywna, chociaż nie ma takiej konieczności;
- źle **dobraný rodzaj badań do celu** i do charakterystyki **grupy**.

Ewaluacja Ex-ante – stosowane metody badań

- W badaniach ewaluacyjnych ex-ante wykorzystywana jest przede wszystkim metoda analizy danych zastanych (desk research). Badacze dokonują dogłębnego **przejrzenia dostępnych dokumentów strategicznych i projektowych**, starając się poddać weryfikacji kryterium spójności. Analizie podlega także literatura naukowa oraz publikacje eksperckie wpisujące się w tematykę założeń Programu.
- Analiza desk research służy następnie stworzeniu narzędzi do badań ilościowych oraz jakościowych.

Ewaluacja ex-ante – stosowane metody badań

- **IDI** – indywidualne wywiady jakościowe pozwalają pozyskać pogłębione informacje na temat kontekstu projektu/Programu. Dają wiedzę, jakie były przesłanki ku temu, aby podjąć się jego realizacji oraz jakie zostały zaplanowane działania na wypadek, gdyby zanotowano problemy z osiągnięciem zakładanych wskaźników;
- **Panel ekspertów** - stwarza możliwość skonfrontowania opinii i przemyśleń przedstawicieli różnych instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu czy zarządzanie nim. Są one zazwyczaj prowadzone w grupach 7-osobowych pod nadzorem odpowiednio przygotowanego moderatora;
- **Badania ankietowe** – pomiar o charakterze ilościowym realizowany w celu uzyskania danych o charakterze reprezentatywnym. Są one najczęściej wykorzystywane z zamiarem pozyskania informacji od beneficjentów (bezpośrednich oraz ostatecznych).

Ewaluacja on-going – metody i techniki

Ewaluacja on-going pozwala poddać wstępnej ocenie podjęte wydatki, a także **pozyskać opinie na temat dotychczasowej realizacji od beneficjentów.**

W przypadku badania beneficjentów ostatecznych, zasadne jest przeprowadzenie przede wszystkim:

- badań o charakterze ilościowym – np. ankiet telefonicznych (CATI),
- Elektronicznych/internetowych (CAWI),
- lub z użyciem aplikacji na smartfonie (CAPI).

Z beneficjentami docelowymi oraz osobami odpowiedzialnymi za zarządzanie i monitoring warto zrealizować jednocześnie pomiary jakościowe:

- indywidualne wywiady pogłębione IDI, TDI lub
- badania fokusowe (FGI).

instytucje

- **Beneficjenci bezpośredni** (np. przedstawiciele instytucji do których kierowane jest wsparcie);
- **Beneficjenci końcowi** (zazwyczaj są to członkowie społeczności lokalnej, którzy będą korzystać z efektów rewitalizacji);
- **Osoby zarządzające** realizacją poszczególnych programów;
- Reprezentacji instytucji **odpowiedzialnych za wdrażanie** Programu;
- Osoby zajmujące się **monitoringiem** realizowanego Programu.

Ewaluacja ex-post – przykłady metod badawczych

- Analiza realizacji programu;
- Badania ilościowe on-line;
- Badania jakościowe (IDI);
- Jakościowa ocena trwałości, skuteczności i efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych;
- Wyniki monitoringu i wskaźników Programu.

Narzędzia wsparcia gmin w monitorowaniu procesów rozwoju

A blurred background image of a document, likely a financial statement or report, with several columns of numbers and some text. The numbers are arranged in a grid-like pattern, suggesting a table or ledger. The overall tone is light blue and professional.

Zasoby techniczne część 1 - Arkusz (np. Excel, Google, OpenOffice)

Tabela 4 Rozszerzony katalog wskaźników delimitacyjnych

L.p.	Sfera	Zjawisko	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	Tendencja	Źródło danych
1.	Społeczna	Bezrobocie	Delimitacyjny	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	2 468	2 184	1 809	1 646	Spadkowa	PUP Starachowice
2.		Ubóstwo		Liczba osób pobierająca zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	2 439	2 347	2 034	1870	Spadkowa	
			Liczba osób pobierająca zasiłki stałe	553	546	505	462	Spadkowa		
3.		Przestępczość		Liczba przestępstw dotyczących przemocy w rodzinie	135	102	106	125	Spadkowa	
4.		Aktywność społeczna		Liczba osób biorących udział w głosowanie w Budżecie Obywatelskim	1702	2099	2335	2945	Wzrostowa	UM w Starachowicach
5.				Liczba organizacji pozarządowych	159	164	151	B/d	Spadek	
6.	Edukacja		Średni wynik egzaminu szóstoklasisty	52,27	-	-	-	-		
7.	Demografia		Dodatkowy	Przyrost naturalny	-243	-235	-276	B/d	Spadek	GUS
8.				Saldo migracji na 1 000 osób	-3,2	-4,8	-5,5	B/d	Spadek	
9.	Gospodarcza	Aktywność gospodarcza	Delimitacyjny	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	9,4	9,4	9,4	B/d	-	
10.		Kondycja gospodarcza		Dodatkowy	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	69	68	70	B/d	Wzrost
11.		Poziom przedsiębiorczości		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	69	68	69	B/d	-	

Źródło: opracowanie własne

Źródło: GPR Starachowice – katalog monitorowanych wskaźników

Zasoby techniczne część 2

Szablony ankiet
i bazy do ich
kodowania
(np. Excel,
Google Form)

+ szablony wizualizacji
(np. wykresy)

REWITALIZACJA
2016-2025 NOWA, LEPSZA MŁAWA

System monitorowania i oceny skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Mława na lata 2016-2025

Ankieta

Urząd Miasta Mława przystępuje po raz kolejny do zmonitorowania działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Mława na lata 2016-2025. Aby poznać Państwa opinie przygotowano niniejszą ankietę.

Rewitalizacja oznacza dosłownie: przywrócenie do życia, ożywienie. Jest to poprawa jakości życia - czyli m.in. remonty i modernizacje kamienic, nowe mieszkania, instytucje, więcej zieleni, rozwój turystyki, kultury, sportu, gospodarki a co najważniejsze, integracja i wsparcie mieszkańców.

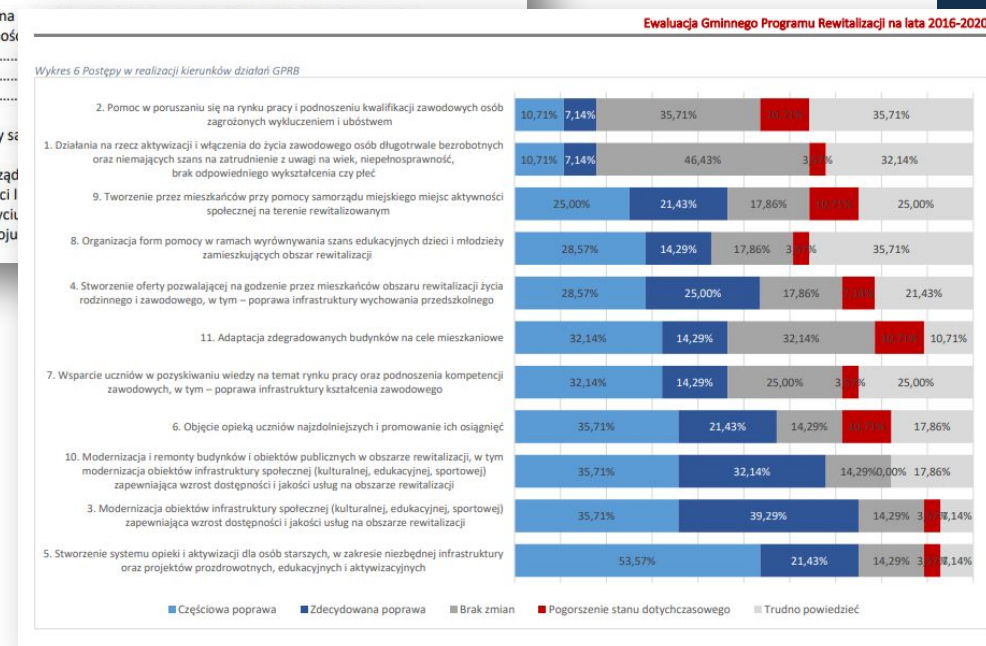
Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wszelkie zebrane informacje będą służyły wyłącznie do sporządzenia zbiorczych zestawień. Mamy nadzieję, iż przy Państwa udziale uda się realnie ocenić skuteczność podejmowanych działań rewitalizacyjnych w celu poprawy sytuacji mieszkańców miasta.

Wypełnioną ankietę można przesłać drogą elektroniczną na adres rewitalizacja@mława.pl lub umieścić w urnie ustawionej przy wejściu do Urzędu Miasta Mława w terminie **do 27 maja 2019 r.**

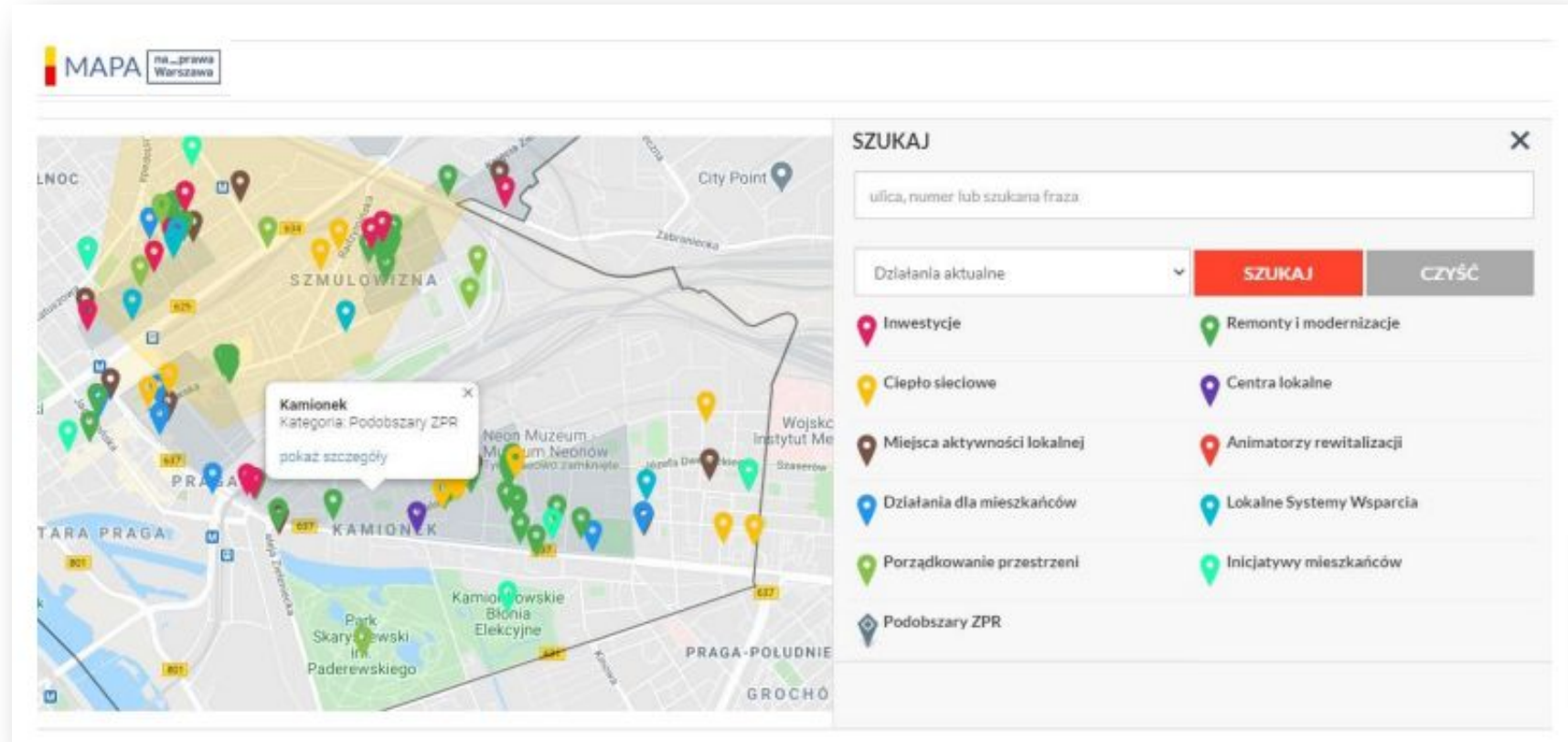
Wyniki badania będą publicznie dostępne na stronie internetowej Urzędu Miasta Mława w zakładce dedykowanej rewitalizacji.

1. Zauważam zmiany zachodzące w mieście wskutek podejmowanych działań rewitalizacyjnych?
 TAK
 NIE

Jeśli odpowiedzieli Państwo NIE na w przyszłości zwiększyć skuteczności

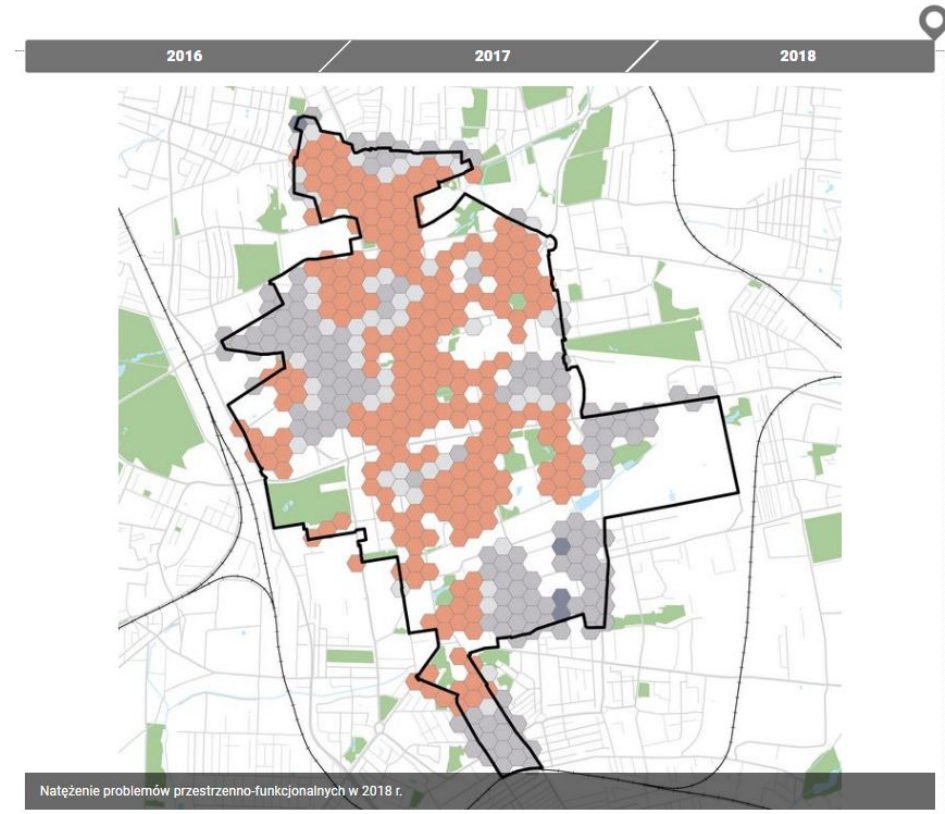
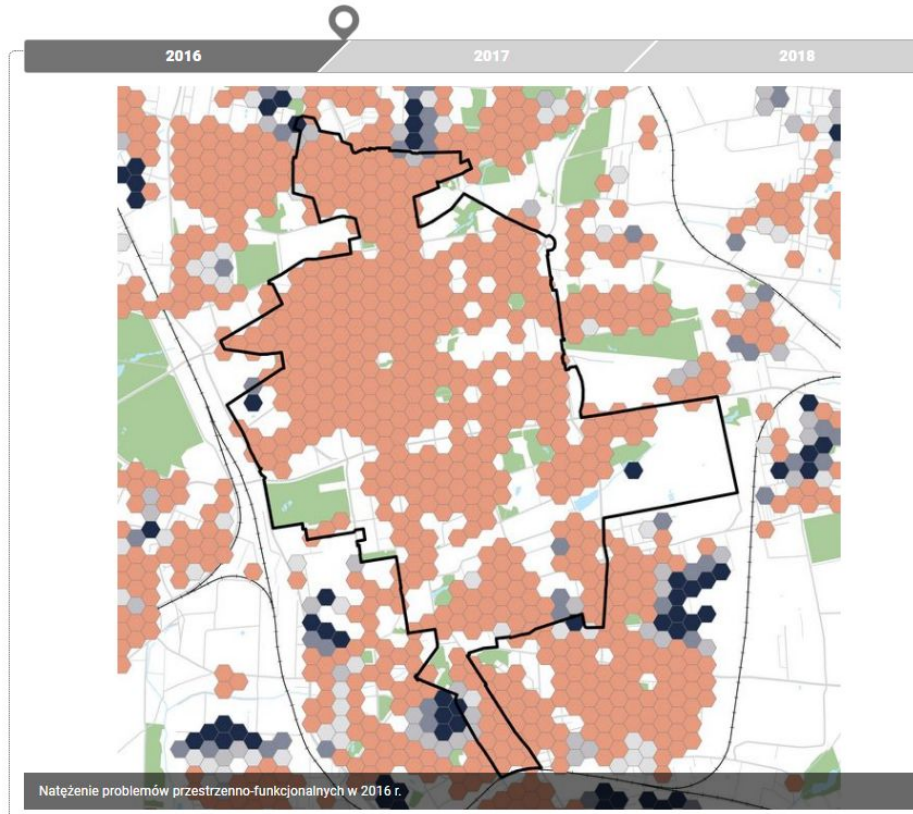
Zasoby techniczne część 3

Gotowe podkłady **GIS** (np. QGIS, ArcGIS) do przestrzennego obrazowania zmian i inne wizualizacje przestrzenne – przykład warszawski.

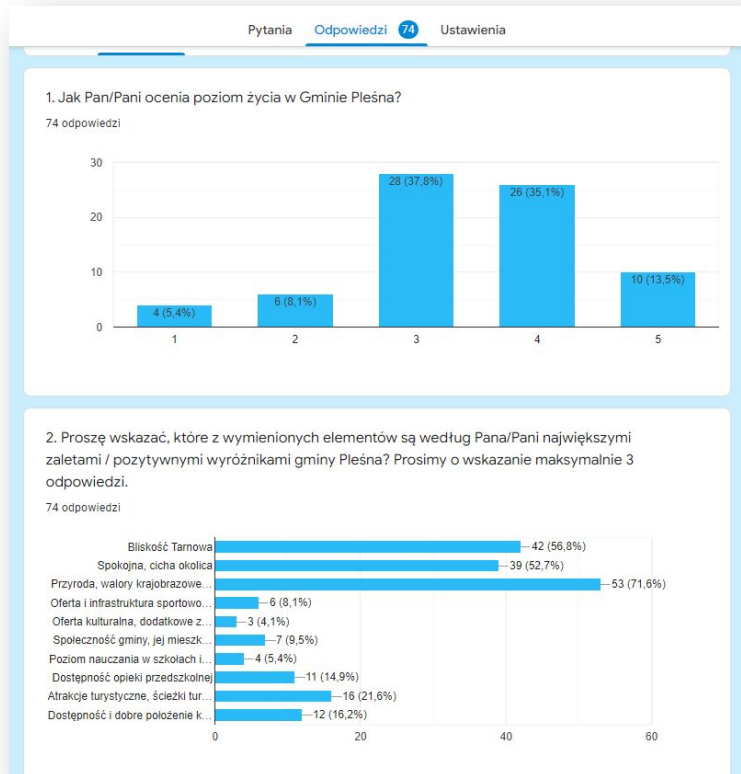

Zasoby techniczne część 4

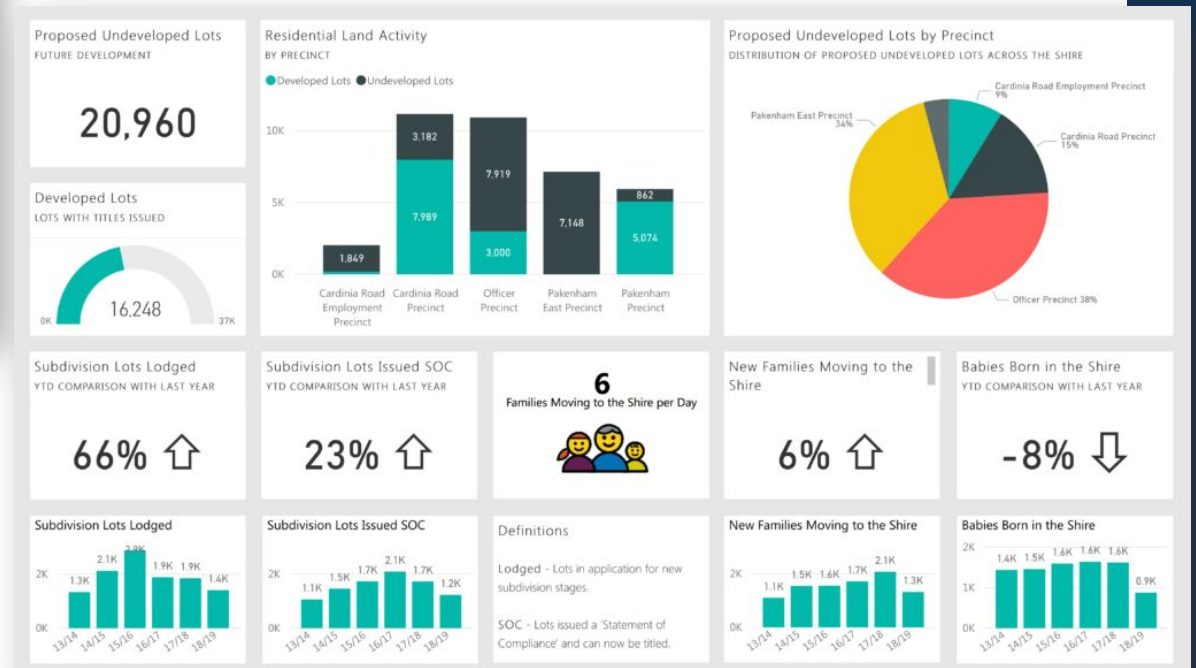
Gotowe podkłady **GIS** (np. QGIS, ArcGIS) do przestrzennego obrazowania zmian i inne wizualizacje przestrzenne. Natężenie problemów przestrzenno-funkcyjnych: 2016 a 2018 r. na przykładzie Łodzi.

Zasoby techniczne część 5

Programy do generowania raportów:

- **proste** – np. automatyczny raport w Google Form
- **zaawansowane** – Tabele, Power BI (dashboards) - wymagające uporządkowania danych.

Zasoby **techniczne** - narzędzia on-line do generowania raportów gminnych

System Monitorowania Usług Publicznych (GUS) - narzędzia on-line do generowania raportów gminnych.

Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL):

- narzędzie pozwalające na **syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin** o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju.
- Wsparcie władz i mieszkańców w przygotowaniu decyzji, przede wszystkim o charakterze strategicznym.
- Przygotowany został w ramach projektu „Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnątrz-miejskim” finansowanego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

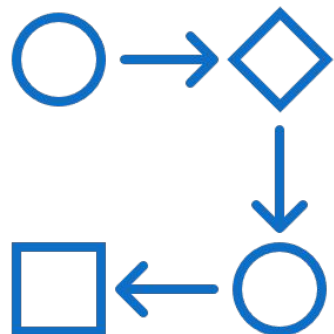
PROCEDURE -

Zasady efektywnego

systemu monitoringu

i oceny (ewaluacji) w rewitalizacji

Zmiany i aktualizacja programów

procedura monitoringu

procedura oceny aktualności i stopnia realizacji
GPR – podejmowana minimum co 3 lata

Procedura monitoringu

Po co?

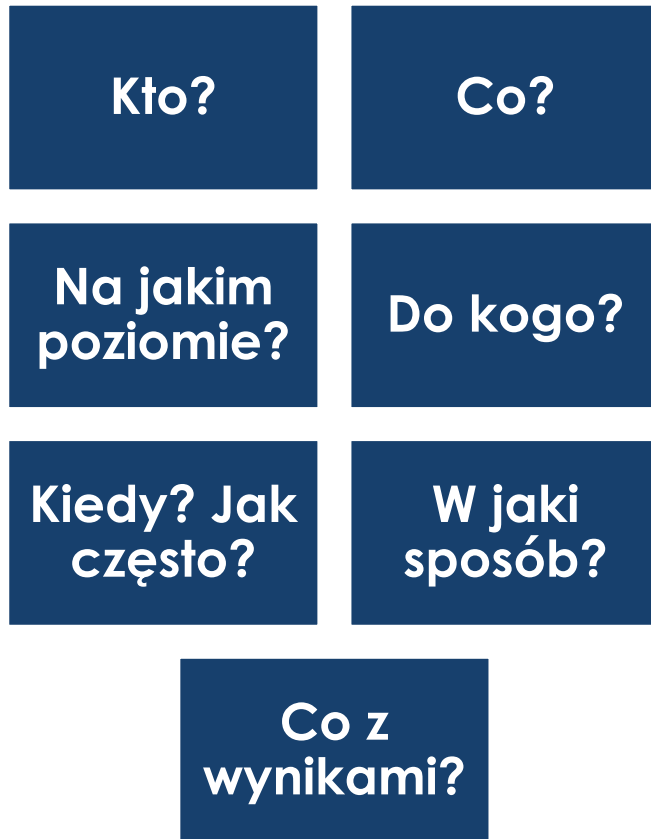
- pokazywanie **stopnia realizacji** poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w GPR,
- informowanie o **wynikach** (produktach) zrealizowanych przedsięwzięć,
- przedstawianie społecznych i gospodarczych, środowiskowych, przestrzennofunkcjonalnych i technicznych **przemian na obszarze rewitalizacji** będących skutkiem podjętych interwencji (rezultaty i oddziaływanie GPR).

Elementy procesu rewitalizacji podlegające monitorowaniu:

- **Monitoring projektów** (wskaźniki produktu i rezultatu);
- **Monitoring stopnia realizacji programu rewitalizacji** (poziom realizacji celów);
- Monitoring zmian stanu obszaru rewitalizacji (poziom zmian zjawisk kryzysowych);
- Monitoring zmian sytuacji gospodarczej gminy.

System monitorowania powinien usprawniać wdrażanie dokumentu strategicznego, a także pozwalać na szybką reakcję, gdy monitorowane zjawiska nie zmieniają się zgodnie z oczekiwanymi tendencjami.

Procedura monitoringu część 2

Proces monitorowania jest pochodną systemu zarządzania całą polityką publiczną.

Kluczowe **określenie odpowiedzialności** za realizację badań oraz ich częstotliwość.

W procesie monitorowania uczestniczą:

- wszyscy **realizatorzy przedsięwzięć podstawowych**, zaangażowani w ich realizację, którzy generują dane dotyczące projektu;
- **jednostka odpowiedzialna za monitoring** (wskazana w programie), która te dane zbiera i analizuje;
- **podmioty opiniujące raporty** i sprawozdania opracowywane w związku z realizacją procesu rewitalizacji (np. Komitet Rewitalizacji).

Zarządzanie procesem rewitalizacji – przykład odpowiedzialności Wydziału Rozwoju, Planowania Przestrzennego i Nieruchomości Urzędu Miasta i Gminy Niepołomice w trzech aspektach

Zarządzanie przedsięwzięciem rewitalizacyjnym:

- wspieranie Partnerów w poszukiwaniu zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć wpisujących się w założenia GPR;
- zbieranie propozycji zadań do Programu.

Zarządzanie Podobszarem rewitalizacji:

- prowadzi **stały monitoring realizacji zadań i zmian zachodzących w ramach poszczególnych podobszarów;**
- prowadzi wystandaryzowaną **bazę wskaźników monitorujących** zmiany w Podobszarach rewitalizacji;

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji:

- mobilizacja zasobów na rzecz realizacji działań zapisanych w GPR;
- **aktualizacja zapisów GPR;**
- zbieranie **propozycji zmian** do Programu;
- diagnozowanie sytuacji na obszarze objętym rewitalizacją;
- sporządzanie **okresowych sprawozdań** z realizacji Programu.

Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Zarządzanie Podobszarami rewitalizacji	Zarządzanie Programem Rewitalizacji
Komiteć ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poszukiwanie nowych Partnerów do realizacji istotnych przedsięwzięć; ▪ inicjowanie partnerstwa do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie założeń Programu oraz koordynuje procesy w podobszarach rewitalizacji; ▪ forum wymiany opinii nt. podobszarów rewitalizacji, ich potrzeb i zmian zachodzących na ich terenie; ▪ diagnozowanie zaistniałych problemów w podobszarach rewitalizacji; ▪ promocja założeń i efektów realizacji zadań w ramach podobszarów rewitalizacji; ▪ opiniowanie propozycji zmian w ramach podobszarów; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie wśród lokalnej społeczności informacji na temat postępów w realizacji założeń Programu; ▪ określanie standardów bieżącego monitorowania wdrażania Programu (wprowadza niezbędne zmiany do procedury monitoringu); ▪ rekomendowanie zmian do Programu; ▪ opiniowanie sprawozdania z realizacji Programu;

Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania ciąg dalszy

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Zarządzanie Podobszarami rewitalizacji	Zarządzanie Programem Rewitalizacji
Zespoły Robocze ds. Podobszarów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> opiniowanie propozycji projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów zgłaszanych przez Partnerów oraz zgłaszają projekty własne; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawianie wstępnych opinii dotyczących zmian w ramach podobszarów; 	<ul style="list-style-type: none"> opiniowanie wniosek Partnerów dotyczących zmian w Programie;
Partnerzy Programu	<ul style="list-style-type: none"> włączanie się w realizację zadań wpisujących się w GPR, zgodnie z posiadanymi kompetencjami zgłaszanie pojawiających się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR; 	<ul style="list-style-type: none"> zgłaszanie propozycji projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów; 	<ul style="list-style-type: none"> przekazywanie informacji nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia Programu oraz statystyk i danych pomocnych w procesie monitorowania wskaźników dla Programu; zgłaszają wnioski dotyczące zmian w Programie;

Przykładowe procedury monitorowania i oceny GPR

- Opole Lubelskie (gmina miejsko-wiejska);
- Wiązowna (gmina wiejska);
- Niepołomice (gmina miejsko-wiejska);
- Brzesko (gmina miejsko-wiejska).

**GMINNY PROGRAM
REWITALIZACJI
GMINY BRZESKO
NA LATA 2022-2029**

Procedura stałego monitorowania

Gminnego Programu Rewitalizacji - Niepołomice

Sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w GPR - **raz w roku**

- a. **Operator ds. Rewitalizacji** pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od Partnerów realizujących projekty rewitalizacyjne. Dane zawierają informacje takie jak m.in.: **harmonogram, osiągnięte efekty, napotkane / potencjalne trudności i problemy**, niezbędne do zrealizowania zadania **zasoby**, a także **listę proponowanych działań do realizacji na kolejny rok**.

Dane gromadzone są do **31 października**.

- b. Partnerzy realizujący projekty **mini raporty z wykonanych projektów** Operator ds. Rewitalizacji całościowe Sprawozdanie:
- wyniki działań związanych z **pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych** na realizację działań zapisanych w GPR,
  - prezentację **przebiegu realizacji projektów**, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych,
  - prezentację **osiągniętych wskaźników** odnoszących się do zrealizowanych zadań oraz całości Programu.
  - **analizę przyczyn** niezrealizowania projektów zapisanych w GPR w czasie sprawozdawczym lub szerszym,
  - **stan przygotowań i wdrażania projektów** wpisanych do realizacji w ramach GPR.
- Sprawozdania cząstkowe przekazywane są do **15 listopada**.

Procedura stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji cz. 2

- c. W ciągu **10 dni** od otrzymania sprawozdania, **Burmistrz** zwołuje spotkanie **Komitetu ds. Rewitalizacji**:
- konsultacje wyników monitoringu,
  - zbieranie rekomendacji,
  - opiniowanie listy zadań planowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.
- d. Na kolejnej, następującej po spotkaniu Komitetu ds. Rewitalizacji, sesji **Rady Gminy**, **Burmistrz** przedstawia **wyniki sprawozdania z realizacji zamierzeń strategicznych wraz z listą zadań proponowanych do uwzględnienia w budżecie** Gminy na kolejny rok. Informacje z systemu monitorowania służą zarządzającym realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji do sprawowania bieżącego nadzoru nad postępami.

Raport: Ocena przemian na obszarze rewitalizacji

Empty rounded rectangular box for content.

Empty rounded rectangular box for content.

Empty rounded rectangular box for content.

Co najmniej **raz na 3 lata!**

Zakres raportów ewaluacyjnych - Starachowice

Postęp realizacji poszczególnych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w GPR

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Niezrealizowane
Liczba przedsięwzięć	12	12	14
Odsetek	31,6%	31,6%	36,8%

Podsumowanie monitoringu poziomu osiągnięcia celów szczegółowych za pomocą mierników trendu

L.p.	Cel szczegółowy	Miernik wraz z aktualną tendencją
1.	C1.1. Lepsze otoczenie miejsca zamieszkania	Liczba mieszkańców na obszarze rewitalizacji (↓)
2.		Liczba zmodernizowanych podwórek i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (↑)
3.	C1.2. Poprawa warunków mieszkaniowych	Liczba mieszkańców w budynkach po modernizacji (-)
4.		Koszty energii w gminnym zasobie mieszkaniowym na obszarze rewitalizacji (-)
5.	C1.3. Ułatwienie dostępu do usług społecznych	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne (↑)
6.		Liczba usług społecznych na obszarze rewitalizacji (↑)
7.	C1.4. Zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych	Liczba osób zamieszkałych w nowopowstałych mieszkaniach na obszarze rewitalizacji, w tym komunalnych i socjalnych (-)
8.		Liczba osób urodzonych na obszarze rewitalizacji (↑)
9.	C1.5. Szeroka oferta rekreacyjno-wypoczynkowa dla mieszkańców	Liczba zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych oraz przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (↑)

Zakres raportów ewaluacyjnych - Warszawa

Kryteria ewaluacyjne	Pytania ewaluacyjne
<p>Wstępna ocena trafności zaproponowanych kierunków i działań w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb i problemów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy problemy wskazane w ZPR zostały trafnie zdiagnozowane? • Czy cele i kierunki działań ZPR odpowiadają na zdiagnozowane problemy? • Czy zidentyfikowane problemy nadal są aktualne i trafnie zdiagnozowane? • Czy osiągnięte zmiany mogły nastąpić bez realizacji programu?
<p>Stopień realizacji zakładanych celów, skuteczność podjętych działań i ocena ich wpływu na efekty na poziomie celów ZPR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy dzięki stosowaniu klauzul społecznych poprawia się udział podmiotów ekonomii społecznej oraz osób z grup defaworyzowanych w realizacji zamówień publicznych na obszarze rewitalizacji? • Jaka jest skuteczność działań zaplanowanych w ZPR? • Czy osiągnięta została synergia działań rewitalizacyjnych?
<p>Ocena wydatkowania środków na realizacji ZPR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy środki finansowe przeznaczane na realizację działań w ZPR są wydatkowane zgodnie z założeniami?
<p>Ocena partnerstwa we wdrażaniu Programu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Czy udział podmiotów zewnętrznych wpłynął (pozytywnie, negatywnie) na efektywność działań? • Czy utworzone partnerstwa mają charakter trwały?

Załącznik
do Uchwały Nr XII/76/2019
Rady Miejskiej w Szydłowie
z dnia 30 września 2019 r.

**RAPORT Z REALIZACJI
„GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY
SZYDLÓW NA LATA 2016 – 2023”**

Ocena aktualności i stopnia
realizacji Gminnego
Programu Rewitalizacji
Gminy Szczurowa na lata
2016 – 2024

**OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
DLA GMINY JASTKÓW
NA LATA 2016 - 2023**

Stan na czerwiec 2021 rok

**Przykłady
raportowania**
– monitoring i
ewaluacja
GPR w małych
gminach

Aktualizacja GPR

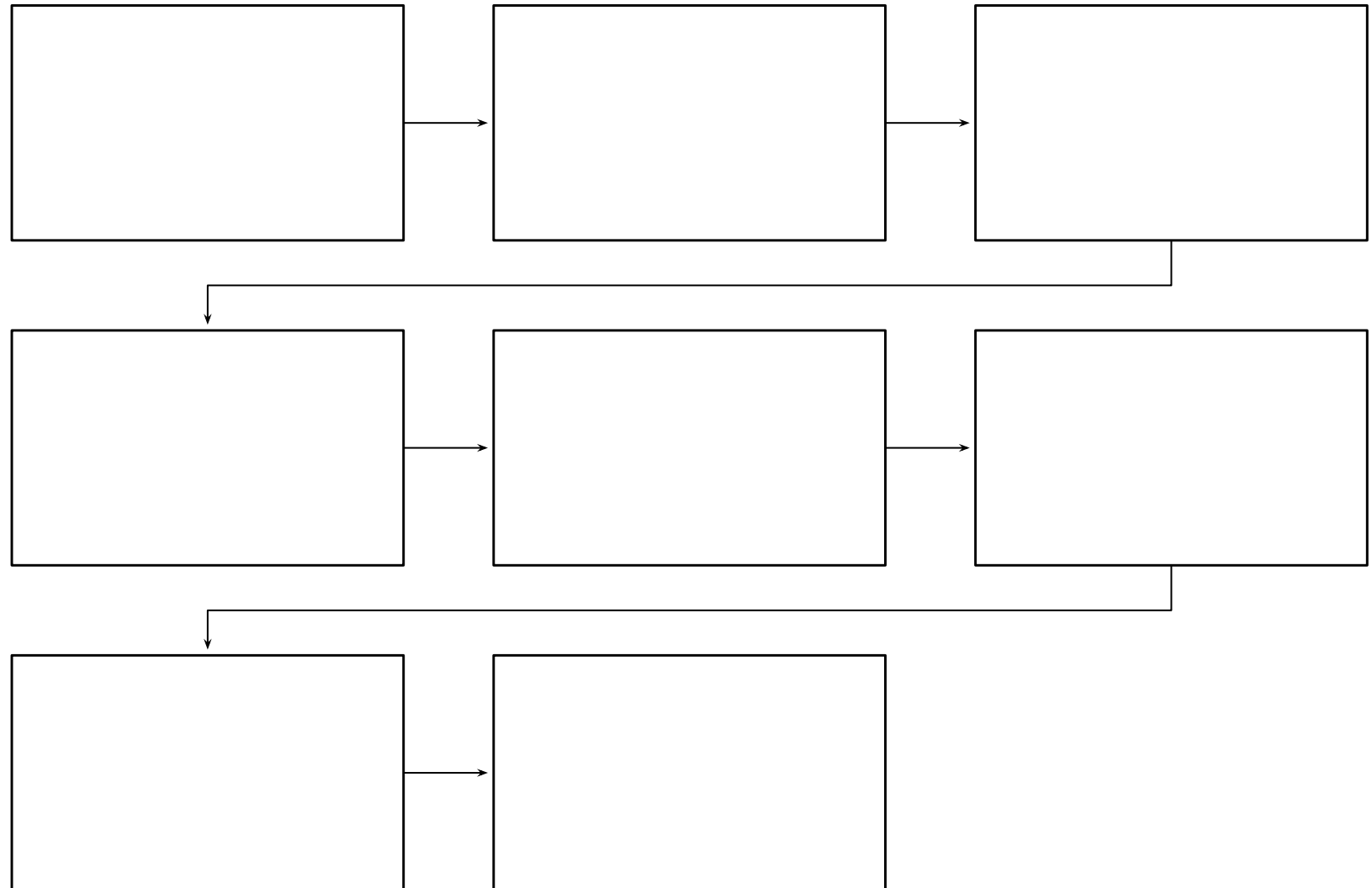
- Art. 22.1: Gminny program rewitalizacji podlega **ocenie aktualności i stopnia realizacji** dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta **co najmniej raz na 3 lata** zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- Art. 22.2: Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta **podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji** oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w **Biuletynie Informacji Publicznej**.

Aktualizacja GPR część 2

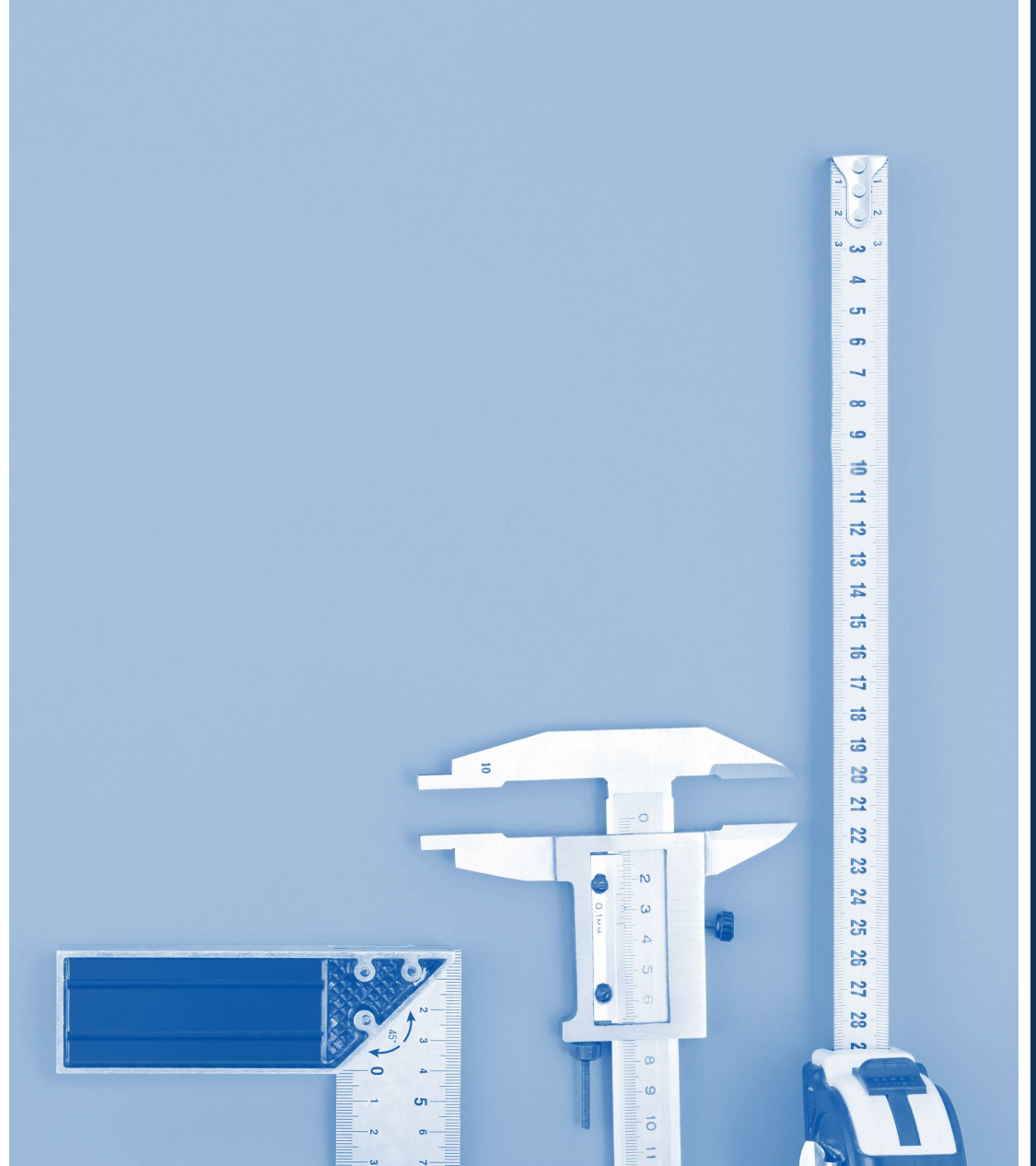
- Art. 22.3: W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta **występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę**. Do wniosku **załącza się opinię**, o której mowa w ust 2.
- Art. 22.4: W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy **uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości** albo **w części**, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Aktualizacja GPR – krok po kroku

Podsumowanie

Ankieta ewaluacyjna

Doradztwo – zdalne

rewitalizacja@cds.krakow.pl

tel: 12 623 77 40, 12 623 77 85